

1 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Otto von Arnold (kd) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 5 november 2007 sedan Peter Althin (kd) avsagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.

Stockholm den 31 oktober 2007

Nina Pripp

/Kerstin Siverby

2 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Kjell Eldensjö* (kd) ansökt om ledighet under tiden den 6 november–5 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Lotta Jonsson* (kd) skulle tjänstgöra som ersättare för *Kjell Eldensjö*.

3 § Svar på interpellation 2007/08:62 om Bostadskreditnämndens glesbygdsförslag

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig dels varför jag har valt att inte verka för att regeringen gett BKN anslag för att underlätta byggandet av bostäder på landsbygden, dels vad jag avser att göra för att BKN ska kunna fullfölja sitt uppdrag att underlätta byggandet av bostäder på landsbygden och slutligen vad jag i övrigt avser att göra för att det ska bli lättare att bygga i glesbygd.

Inledningsvis vill jag förtydliga vilket uppdrag Statens bostadskreditnämnd (BKN) har haft när det gäller nybyggnad av egnahem i glesbygd. I regleringsbrevet för budgetåret 2006 fick BKN i uppdrag att analysera möjligheten att med hjälp av kreditgarantier underlätta nybyggnad av egnahem i glesbygd. Uppdraget redovisades i rapporten *Stöd till byggande av egnahem i glesbygd*, som inkom till Regeringskansliet den 27 februari 2006.

Regeringen är i grunden positiv till olika förslag som kan underlätta byggandet av egnahem i glesbygd. Att det finns fungerande bostadsmarknader i hela Sverige är avgörande för alla regioners möjligheter att utvecklas. Staten har en viktig roll när det gäller att skapa goda grundförutsättningar för en hållbar tillväxt och en god servicenivå i alla delar av landet. Regeringen har även som ambition att valfriheten på bostadsmarknaden ska förstärkas och möjligheterna att äga den egna bostaden ska underlättas.

När det gäller BKN:s glesbygdsförslag måste vi beakta den begränsade tid som myndigheten hade till sitt förfogande för att slutföra uppdraget. Detta innebär att det inte fanns möjligheter för BKN att genomföra några nya undersökningar av hur problembilden kring finansiering och byggande av egnahem i glesbygd ser ut. BKN:s förslag utarbetades därför mot bakgrund av tidigare rapporter inom området. Enligt BKN:s bedömning orsakas de problem som kan finnas med att finansiera ny- och ombyggnad av egnahem i glesbygd i huvudsak av låga marknadsvärden.

Jag är medveten om att det är svårt att bygga egnahem i vissa delar av landet där marknadspriserna är låga och att det av den anledningen är svårt att lånefinansiera nybyggnadsprojekt. Hur man på bästa sätt ska stödja hushållen i dessa regioner kräver dock eftertanke, och det finns därför anledning att ytterligare analysera dessa frågeställningar. Vi behöver bland annat få en tydligare bild när det gäller omfattningen av problemet och i vilka regioner särskilda insatser behövs. Konsekvenserna av eventuella förslag måste belysas såväl för den enskilde som för staten.

Avslutningsvis vill jag nämna något som jag tror kommer att få betydelse för bostadsbyggandet i glesbygd. Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna. Regeringen avser att under 2008 utarbeta en proposition om ett ändamålsenligt strandskydd. Ett sådant strandskydd ska ge ett tydligare skydd i de områden där ett starkt tryck på exploatering finns samtidigt som större grad av lokal och regional anpassning av strandskyddet ska kunna ske.

Anf. 2 EGON FRID (v):

Herr talman! God morgon och tack för svaret, statsrådet! Jag vill inledningsvis säga att jag tror att våra lite olika utgångspunkter beror på att vi representerar olika delar av landet. Jag representerar en del av landet där det finns glesbygd, där det finns låga marknadsvärden på egnahem och där det är svårt att få möjligheter till bra lån för att finansiera byggande av egnahem, som vi i det här fallet diskuterar. Mats Odell representerar ju en del av landet där det inte har visat sig vara några problem med marknadsvärdena och där också kreditgivarna är mycket mer positiva till att ge krediter.

Jag var på konferensen som SKL, Sveriges Kommuner och Lands-
ting, hade den 28 augusti om byggande i glesbygd och mindre orter. Det
var ganska slående på den konferensen med den förvåning som fanns
bland deltagarna över att regeringen inte då aviserade att lägga fram det
förslag som BKN, Bostadskreditnämnden, har kommit med om att under-
lätta byggandet i glesbygd. Det skulle ske genom att förstärka kreditga-
rantin så att den skulle omfatta en produktionskostnad upp till 1,5 miljo-
ner kronor, vilket skulle underlätta för ca 1 000 nya egnahemsbyggen
runt om i Sverige. Det här är en fråga som är jätteviktig och som många
har uppmärksammat, till exempel Glesbygdsverket i sin rapport. Små-
kom, de små kommunernas organisation, har drivit den här frågan länge.
Vänsterpartiet har drivit frågan tidigare i motioner, och vi har även med
den bland årets motioner.

Det finns som sagt en stor förvåning över att regeringen inte valde att
lägga fram det här förslaget. Statsrådet hänvisar till att det inte fanns tid
för BKN att slutföra sitt uppdrag och för att genomföra det här förslaget.
Men förslaget har funnits sedan 2003 utifrån Glesbygdsverkets dåva-
rande rapport. BKN har arbetat fram förslaget – det kom tidigt i februari
2006 – om möjligheten att förstärka kreditgarantierna. Naturligtvis är det
förenat med en kostnad att BKN via anslag från statskassan skulle sub-
ventionera den ökade kreditkostnad som det innebär. Det är ju det som
detta egentligen handlar om: Hur riskerna för att ta krediter fördelas
mellan den enskilde personen och kreditgivaren. En annan reflexion som
man kan göra är att bankerna inte i tillräckligt stor utsträckning är med
och delar risken för krediter för byggande av bostäder, i det här fallet
egnahem ute på landsbygden. Man vill så att säga ensidigt ge krediter till
konsumtionslån där det finns hundra procents säkerhet för bankerna. Det
är en annan fråga som finansmarknadsministern borde ta en diskussion
om med bankerna; vilket ansvar bankerna har i hela landet för att det fak-
tiskt investeras i bostäder.

Anf. 3 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Att Egon Frid i den här interpellationen ställer frågor
som tar sikte på byggandet av egnahem innebär kanske att detta med
boendeformerna och människors val av bostad inte är så politiserat som
man kan tro många gånger.

Frågan om byggande och boende, och även byggande i glesbygd, lig-
ger inom civilutskottets ansvarsområde. Det är viktigt att konstatera att
Statens bostadskreditnämnd har möjlighet att bevilja kreditgarantier för
sådant som ligger över marknadsvärdet.

Att Egon Frid har skrivit den här interpellationen utgår nog – precis
som har sagts i interpellationsdebatten – från Bostadskreditnämndens
rapport *Stöd till byggande av egnahem i glesbygd* som lämnades i febru-
ari 2006.

Den rapporten har följts upp av Bostadskreditnämnden i en senare
rapport som heter *Statliga bostadskreditgarantier i framtiden*. Där anges
under Förslag till en effektivare roll för Bostadskreditnämnden ett antal
olika förslag till områden som man skulle kunna verka inom. Ett sådant
område är byggande i glesbygd.

Jag tycker att det är viktigt att framhålla att de förslag som BKN lämnar ska ses som exempel på skräddarsydda garantier; det säger man också själv. Glesbygd är ett av flera förslag. Man säger också att det kan finnas andra garantiformer som kan ges en högre prioritet av riksdag och regering. Att problemen finns är vi nog helt överens om, men förutsättningarna förändras ganska fort. Det nämner också Bostadskreditnämnden. Bara efter det att man har utformat delar av sina egna rapporter har man kunnat konstatera att förutsättningarna har ändrats på flera områden. Det är viktigt att man beaktar det när man kommer fram till att eventuellt överväga en sådan skräddarsydd garanti.

Jag kan inte se att det har avsatts några medel för en sådan här kreditgaranti i Vänsterpartiets budgetmotion. Jag undrar i vilket avseende man interpellerar i frågan. Är det inte allvarligt menat eller är det något som man vill göra längre fram? Vad är skälet?

Anf. 4 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Egon Frid har interPELLERAT om ett viktigt ämne, nämligen hur vi ska få flera bostäder och också egna hem i glesbygd. Det är inte lätt mot bakgrund av att produktionskostnaden ofta ligger långt över vad marknadsvärdet sedan blir.

Det framgår också av Egon Frids andra interpellation att för Egon Frid är politik på bostadsområdet mycket av subventioner. Han tar fasta på BKN:s förslag att ge stöd till en garanti. Den garantin skulle vara utformad så att man lämnar kreditgarantier upp till ett belopp som motsvarar 150 procent av bidragsunderlaget. Man skulle alltså få 50 procent mer än vad underlaget medger i stöd för en garanti.

Den förra regeringen hade av någon anledning – som jag inte kan förstå var någon annan än att man ville ha fram ett förslag till valet – gett BKN väldigt kort tid. Det här är inte genomtänkt. Det är inte klart. Det kan nog Egon Frid och jag vara överens om om vi tänker efter.

Om jag producerar ett hus i glesbygd och får garantier som ligger 50 procent över själva bidragsunderlaget som gör att jag kan bygga huset – det innebär att det kan ligga ännu mycket högre än marknadsvärdet – och behöver flytta för att jag får ett nytt jobb sitter jag där med ett hus som jag har väldigt höga lån på, visserligen med en statlig kreditgaranti, men det blir väldigt svårt för mig att flytta till ett nytt jobb om mitt gamla har upphört.

Det här är en inlåsningsseffekt. Det finns andra motsvarande problem med detta. Vi anser att de inte alls är utredda. Därför behövs det mer eftertanke innan man går in på och utvärderar ett förslag som ska sättas i verket och som gör att medborgarna får en ny verklighet att ta ställning till om de vill bygga i glesbygd.

Jag nämner i interpellationssvaret någonting som vår regering sade redan i valmaterialet. Vi vill decentralisera strandskyddet. Det finns en mängd kommuner i landet som har kanske lika många mil stränder som de har invånare. Med nuvarande regler får de inte bygga där människor skulle vilja bo och där marknadsvärdet skulle kunna vara högre.

Här vill vi, på samma sätt som vi har tagit bort stopplagen när det gäller kommunernas möjligheter att disponera sina egna hyresfastigheter, ge en decentralisering av beslutanderätten till kommunal nivå där de som är lokalt valda ska få disponera strandrätten på ett mer nära och demo-

tiskt sätt än i dag. Det tror jag skulle ge möjligheter att bygga och få ett marknadsvärde som mer motsvarar produktionskostnaderna.

Prot. 2007/08:21
2 november

Anf. 5 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag hör att Mats Odell hellre vill diskutera strand-skyddsbestämmelserna än BKN:s glesbygdsförslag för att underlätta byggande i glesbygd. Men det är inte den diskussionen vi för i dag.

Det här är ett förslag som kommer från den tidigare regeringen, men det finns ett enormt tryck från många av alliansregeringens företrädare i kommunerna och säkert också företrädare för Mats Odells parti som är aktiva ute i landet och ser de här problemen.

Det är ändå ett konkret förslag som är framarbetat. Det finns naturligtvis en risk för att man får svårt att sälja huset vidare om man får den här kreditgarantin för att bygga. Vi vet att många som gör de här investeringarna i byggandet av bostäder i glesbygd är människor som väljer att bosätta sig så. Som Anti Avsan antydde är valfriheten viktig även för Vänsterpartiet. Vi anser att människor som väljer att bosätta sig i glesbygd också ska ha möjlighet att göra det och vara med och utveckla bygden.

Mats Odell är inte ens intresserad av att diskutera kreditgivarnas ansvar för investeringar i hela landet och i bostadsbyggande. Här fanns det tidigare en tradition att bankerna hade ett lokalt ansvar. De lokala bankerna intresserade sig i större utsträckning för att den egna bygden utvecklades. I dag har vi en helt annan tradition. Bankerna finansierar sin verksamhet med lönsamma konsumentkrediter, och man är i mycket mindre utsträckning intresserad av att stödja bostadsbyggande, villabyggande och även fysiska fastigheter i glesbygd och framför allt områden där vi har låga marknadsvärden.

Det är stor skillnad mot den värld som Mats Odell och Anti Avsan lever i. Där har man marknadsvärden som till och med ligger långt över produktionsvärden av fastigheter. Det är en helt annan värld än de som bor i glesbygden och den del av Sverige som jag representerar – Skaraborg – lever i. Vi har naturligtvis områden i Skaraborg som det är bra fart i, men i det stora hela är det en enorm skillnad. Statsrådet måste ta ansvar för hur vi utvecklar och låter människor bo och bygga i glesbygden.

Det är tur att den högkonjunktur som vi har i dag är relativt bra fördelad över landet och att det inte är högttryck bara i storstäderna. Det är ändå ett ansvar att underlätta för människor som tack vare en bra jobbkonjunktur i glesbygden vill kunna bygga sin bostad och bo och leva där.

Anf. 6 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Jag, precis som väldigt många andra, känner naturligtvis människor som bor i andra delar av landet än i Stockholm. Konstigt vore det väl annars. Omvärlden omfattar inte bara det närmaste området runt omkring oss utan hela landet. Självklart är det så, och det är det som vi har ansvar för här i riksdagen.

Men min fråga är fortfarande: Om detta är så viktigt för Vänsterpartiet, varför har man då inte anvisat särskilda medel i sitt budgetförslag för skräddarsydda kreditgarantier för byggande i glesbygd? Jag tycker att det är lite konstigt. Eller är detta bara någon form av opposition? Man bör väl visa på och anslå medel för det som man tycker är angeläget?

Svar på
interpellationer

Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! En viktig förutsättning för att man ska kunna bygga och bo i glesbygd är att det finns ett fungerande näringsliv och att det finns en utvecklingskraft i hela landet. Det tror jag är en helt central del av förutsättningarna. Det kommer också att innebära att marknadsvärdena kan närma sig produktionskostnaderna.

Jag kan nämna att vi i Regeringskansliet – det är Näringsdepartementet som har samordningsansvar – nu departementsvis tar fram underlag för ett gemensamt strategiskt handlingsprogram för att stärka utvecklingskraften i just landsbygden. Varje departement ska inom sitt eget ansvarsområde till Näringsdepartementet senast den 15 december i år, alltså ganska snart, redovisa förslag till åtgärder som konkret bidrar till att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Man ska också ange vem eller vilka som ska ansvara för åtgärdernas genomförande och finansiering. Dessa förslag kommer sedan att beredas vidare i särskilda arbetsgrupper.

Jag nämner detta som ett exempel eftersom det inte är enbart förutsättningarna för att bygga utan också förutsättningarna för att leva i dessa delar av landet som är helt centrala. Där tror jag att just företagsklimat och förutsättningar för små och mindre företag att utvecklas är helt centrala. Jag skulle här kunna nämna saker som föranledde långa diskussioner med Egon Frid. Men jag tror att en väldigt viktig sak här är just avvecklingen av förmögenhetsskatten, helt enkelt för att mellan 500 och 800 miljarder kronor som svenska hushåll på grund av förmögenhetsskatten hittills har hållit i utlandet eftersom Sverige har varit nästan det enda landet som har haft kvar denna straffskatt på sparande nu kan börja komma tillbaka. Det handlar inte enbart om pengar till de stora företagen, utan det är sådant som hushållen har och som de skulle kunna investera också i sin hembygd.

Sammantaget tror jag att regeringens politik kommer att verka i den riktningen att man får bättre förutsättningar att också försörja sig i dessa glesare delar av landet.

Herr talman! Slutligen vill jag säga att det uppdrag som gavs är en bra tanke. Vi är positiva till olika förslag som kan underlätta också för byggande av egna hem i glesbygd. Att det finns fungerande bostadsmarknader i hela landet är då en väldigt viktig förutsättning och helt avgörande för att alla regioner ska ha möjlighet att utvecklas. Men det är inte möjligt att bygga ett seriöst förslag på grundval av det material som hastades fram av den förra regeringen för att vara någonting att använda i den valrörelse som vi hade för drygt ett år sedan. Det krävs ett fortsatt beredande och utredande av förslag som kan verka i denna riktning.

Anf. 8 EGON FRID (v):

Herr talman! Man kan undra när Mats Odell började sin valrörelse. Jag tror inte att han gjorde det i februari 2006. Förslaget fanns ett bra tag före valrörelsen, och jag tror inte att detta förslag ska ses enbart som valfläsk i 2006 års valrörelse utan som betydligt seriösare än så.

Frågan är vad Mats Odell avser att göra i stället för att detta förslag ändå ska vara möjligt att genomföra för att man ska förbättra möjligheterna att tillgodose det enorma behov och intresse som finns för att bygga egna hem i mindre befolkningstäta områden i Sverige. Det finns goda

möjligheter att bo och leva i dessa områden tack vare en bra konjunktur i hela Sverige. Den gör att även andra delar än Sveriges storstadsregioner har en positiv sysselsättningsutveckling. Detta ökar naturligtvis människors behov och vilja att etablera sig i egna hem i hela Sverige, även i områden där marknadsvärdena så att säga inte tillåter det. Jag menar att detta är något som regeringen måste lyssna till och ta ansvar för.

Slutligen vill jag till Anti Avsan säga att Vänsterpartiet har motionerat om detta. Vi har en politik inom detta område till skillnad från regeringen. Detta ryms också inom Vänsterpartiets budgetförslag.

Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tror att alla tre deltagare i denna debatt är medvetna om att det behöver göras saker för att det ska bli bättre förutsättningar för människor att leva och bo i glesbygd.

Problemet är att det inte är utrett hur stort detta behov är. Det är enormt, säger Egon Frid. Det skulle vara spännande att se vilket statistiskt underlag han lutar sig mot i detta sammanhang. Vi vet inte heller vilken nivå det handlar om och vilka områden som ska omfattas. Det är ganska viktiga saker om man ska utforma en politik som bygger på att staten ska göra specifika insatser.

Sedan säger Egon Frid att valrörelsen inte började i februari 2006 och att detta inte alls bara var valflask utan seriöst menat. En möjlighet för Vänsterpartiet hade då varit att exempelvis anvisa medel i sitt eget budgetförslag för att detta skulle kunna genomföras.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2007/08:64 om minskat bostadsbyggande

Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Egon Frid har frågat mig vad jag avser att göra för att dels öka byggandet av hyresrätter, dels bygga billiga hyresrätter för unga och förbättra möjligheten för dem att få ett eget förstahandskontrakt på en hyresrätt.

Inledningsvis skulle jag vilja göra en kort tillbakablick på bostadsbyggandet under det senaste decenniet, då en socialdemokratisk regering – med stöd av Vänsterpartiet – var ansvarig för bostadspolitiken. Bostadsbyggandet har under en lång rad år varit betydligt lägre i Sverige än i våra nordiska grannländer. I förhållande till dessa förlorade år är de förändringar som nu anas av prognosmakarna förhållandevis små.

Regeringen har avskaffat de statliga stöden till bostadsbyggandet därför att dessa – även om de kan tyckas vara kostnadssänkande – är långsiktigt kostnadsdrivande och snedvrider konkurrensen. Ytterligare ett bekymmer är att subventioner leder till att produktionen anpassas till administrativa, ofta onödigt krångliga, regelverk och till politiska bedömningar om hur människor ska bo och vad som ska byggas. I stället måste utbudet av bostäder anpassas till efterfrågan, till hur människor vill bo.

Prot. 2007/08:21
2 november

*Svar på
interpellationer*

Nyproduktionen är alltid dyr. Oavsett vilka subventioner man ger är nya bostäder nästan alltid dyrare än befintliga bostäder. I kronor per kvadratmeter är små bostäder dyrare att bygga än stora, eftersom fasta kostnader ska slås ut på en mindre yta. Att sedan månadskostnaden blir lägre för smålägenheter beror just på att de är små. I den mån det finns "billiga" lägenheter finns dessa i det redan byggda beståndet. Dessa lägenheter kan bli tillgängliga genom flyttkedjor. Rörligheten på bostadsmarknaden är viktig för att unga ska kunna få möjlighet till ett eget boende som de har råd med.

Att produktionen av bostäder påverkas av borttagandet av subventionerna är inte konstigt. Branschen har anpassat sig till ett läge med ständiga stöd och måste naturligtvis anpassa sig. En omställning från subventionsproduktion till att bygga för konsumenternas faktiska efterfrågan tar naturligtvis tid. Men om man i detta läge skulle låta påskina att produktionssubventioner skulle kunna återinföras skulle den här omställningen bara förlängas. På länge sikt gynnas all bostadsproduktion, även hyresbostäder, av att beroendet av statliga bidrag upphör och ersätts med normala marknadsförutsättningar.

Fortfarande ligger dock bostadsproduktionen på en mycket hög nivå. Man ska också komma ihåg att det finns ett Sverige utanför Stockholm. Vi talade om det i den förra interpellationsdebatten. På många håll i landet byggs det fortfarande många hyreslägenheter. Med utgångspunkt i Boverkets bedömning oroar sig Egon Frid för hur det ska gå med byggandet av hyresrätter framöver. Man kan dock lätt konstatera att det är svårt att sia, särskilt om framtiden. Olika bedömare har olika uppfattning även inom detta område. Sveriges Byggindustrier gör bedömningen att det totala byggandet verkar vända uppåt, alltså även produktionen av hyresrätter. Där menar man också att den underliggande efterfrågan på bostäder är så pass stark att bostadsbyggandet kommer att klara sig på egna ben, utan subventioner.

Men man ska också hålla i minnet att bygg- och anläggningssektorn just nu, med Boverkets ord, plågas av växtvärk. Det är brist på arbetskraft, på byggmaterial och på andra resurser, säger Boverket. Det är en uppfattning som Sveriges Byggindustrier delar. Detta visas också av att faktorprisindex för byggmateriel i genomsnitt ökade med 8,6 procent mellan augusti 2006 och augusti 2007.

När det gäller förutsättningarna för unga att få en egen bostad är grundbultarna en ekonomisk politik som är långsiktigt hållbar och åtgärder som motverkar det utanförskap som består i att man inte kan få ett arbete. Sedan kan det trots detta finnas grupper som av olika skäl har svårt att konkurrera om de bostäder som finns. Därför har möjligheten för kommuner att lämna hyresgarantier införts där kommunerna nu har möjlighet att – med stöd av ett statligt bidrag – hjälpa individer som av olika skäl har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Många ungdomar och unga vuxna befinner sig i den situationen. Bostadshyresmarknaden är en viktig del av bostadssektorn där det krävs långsiktigt stabila spelregler och goda villkor för den som vill äga och förvalta sådana för att säkerställa att det i framtiden finns ett gott utbud av hyresbostäder.

Valfriheten för konsumenterna är central för regeringens politik. För de hushåll som vill äga sin bostad men kanske har svårt att komma in på denna del av bostadsmarknaden har därför regeringen i höstens budget-

proposition föreslagit ett system med statliga vad vi kallar för förvärvsgarantier. Förslaget innebär att garantier kan lämnas för räntebetalningar till följd av en förstagångsköparens förvärv av en permanentbostad.

Prot. 2007/08:21
2 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 11 EGON FRID (v):

Herr talman! Tack, statsrådet Mats Odell, för ett mycket långt och i stora delar innehållsrikt svar. Jag vet inte om statsrådets ambition är att i dag ge mig ett långt svar som ska täcka in all argumentation så att jag ska vara nöjd för resten av mandatperioden när det gäller att interpellera i bostadspolitiska frågor. Men där kan Mats Odell vara lugn – jag kommer att återkomma. Men det är positivt att det ändå finns en ambition att försöka att i alla fall med många ord skyla över brister i den egna bostadspolitiken.

Det som är genant för regeringen är att det i dag byggs färre lägenheter i en stark högkonjunktur än 2005 när vi hade en svag konjunktur. Det är dessutom tydligt att de siffror som Mats Odell bygger sina förhoppningar om ett större byggande på är eftersläpningar i statistiken från tiden då vi hade investeringsstöd, alltså de så kallade Odellplattorna som tillkom i slutet av 2006. Om statsrådet inte kommer att bli ihågkommen som bostadsminister, vilket är tveksamt, kommer statsrådet i alla fall att bli ihågkommen för att han uppfann Odellplattorna och att det har byggts ofantligt mycket Odellplattor i landet. I slutet av 2006 gällde enligt den statistik som finns 2007 över byggande av bostäder ca 5 000 hyresrätter Odellplattor, och ca 8 000 nystartade och igångsatta lägenhetsbyggen gällde bostadsrätter. Många av de här lägenheterna har inte kommit längre än till bottenplattan, alltså den så kallade Odellplattan, och det tycker jag inte att man ska slå sig för bröstet för så mycket. Det har inte gett ökat antal lägenheter.

Bostadsproduktionen har naturligtvis stora problem. Det är mycket kartellbildning, och vi har höga produktionskostnader via kartellbildningarna och en stor del byggfusk. Vi har genom regeringens politik en alltför stor inriktning på bostadsrättsbyggande i relation till hyresrätter. Det som är allvarligt och som jag försöker lyfta fram i min kritik mot regeringens bostadspolitik är att man inte slår vakt om byggandet av hyresrätter, billiga hyresrätter, där behovet är stort. Det som statsrådet säger i sitt svar stämmer inte riktigt. Det måste inte vara dyrare att bygga mindre lägenheter. Där har representanter för bostadsbolaget i Huddinge visat att det genom ett bra arbete ihop med jagvillhabostad.nu går att bygga billiga mindre lägenheter, som inte behöver ha en enormt hög standard.

Här är det regeringen som har ansvaret, och där vill jag vädja till Mats Odell. Det är regeringen som är ansvarig för bostadsbyggandet, och det är dags att visa att man menar allvar med att ta ansvar för bostadsbyggandet i landet. Man kan inte längre hänvisa till vad som var för ett eller två år sedan. Nu är det upp till regeringen att bekänna färg och verkligen visa att man menar allvar med att vilja hjälpa människor vilkas högsta önskan är att få en egen hyresrätt att också få möjlighet att få den.

Anf. 12 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Det går bra för Sverige. Vi har den starkast växande arbetsmarknaden i Europa, och det byggs bostäder i Sverige. Egon Frid har utgått från Boverkets indikatorer när han har skrivit sin interpellation,

och han har tagit fasta på vissa saker där. Jag tror att det är väsentligt att titta på hur Boverket har bedömt utvecklingen på bostadsmarknaden.

I maj 2007 konstaterade Boverket att bostadsbyggandet trots borttagna stöd tycks hålla en hög takt. Bedömningen var att man förväntade att nästa år nå den högsta nivån för bostadsbyggandet på 16 år.

Regeringen har i budgetpropositionen gjort bedömningen att antalet påbörjade bostäder kommer att uppgå till 29 000 lägenheter 2007 och 35 000 lägenheter 2008. Minskningen år 2007 är framför allt en följd av tidigareläggningen av bostadsprojekt. Det är regeringens bedömning, som kan ställas mot vad Boverket säger i sina senaste indikatorer, nämligen att prognosen för närvarande innebär att 39 000 bostäder kommer att börja byggas år 2008. Det är något fler än vad regeringen har beräknat i budgetpropositionen. Då kan man väl sluta sig till att regeringens beräkning är en försiktig beräkning. Det är ju alltid positivt om det byggs bostäder, framför allt när det går bra för Sverige.

Precis som finansmarknadsminister Mats Odell sade här tidigare finns det andra problem. I Stockholmsregionen är det en kraftig brist på arbetskraft, och det är det som är gränssättande ytterst. Priser på råvaror och byggmateriel är också väldigt höga. Då ställer man sig i sammanhanget frågan hur politiken som oppositionen för ser ut, eftersom det fortfarande talas om räntebidragssystem och riktade subventioner.

Socialdemokraterna föreslår inte att räntebidragssystemet eller de riktade bostadsstöden ska återinföras, med ett undantag: ett nytt investeringsstöd för miljövänligt byggande. Jag är för egen del övertygad om att det finns andra sätt att uppnå ett långsiktigt hållbart miljöanpassat byggande än att återigen bygga upp ett investeringsstöd.

Hur ser då Miljöpartiets budgetförslag ut? Det skiljer sig mot regeringens med bara 49 miljoner kronor när det gäller ett miljardanslag, och då är det huvudsakligen mer pengar till fonden för fukt- och mögelskador.

När det sedan gäller Vänsterpartiet talar man om en bostadsfond. Man har då naturligtvis anslagit mycket, mycket mer pengar som inte i någon större utsträckning är preciserade.

Vad jag konstaterar är att oppositionen saknar en sammanhållen bostadspolitik. Det är helt uppenbart.

Anf. 13 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Som jag har haft tillfälle att påpeka några gånger tidigare finns inte längre bostadsutskottet, och det beror på att bostadspolitiken tog helt slut under förra mandatperioden. Jag satt i bostadsutskottet på den tiden.

Jag tror att något av det allra viktigaste är att man får en omläggning på det här området, och det tycker jag att regeringen har börjat väldigt bra med. Är det något som vi har haft under en mycket lång tid så är det kris på bostadsbyggandets område. Det är inget som har inträffat sedan den 6 oktober förra året, utan det är något som har pågått i 40–50 år. Det är det som man måste ta itu med nu, och det är ett mycket långsiktigt arbete.

Jag minns hur den dåvarande bostadsministern Lövdén på en samekongress i Sundsvall 2003 stod och lovade att 2007 skulle det införas ett nytt räntebidragssystem. Om man utfärdar ett sådant löfte fyra år i förväg

är det klart att alla aktörer på marknaden omedelbart anpassar sig och undrar: Vad kommer då? Och då går allting i stå. Därför är det otroligt viktigt att vi får en långsiktig politik på det här området.

Jag tror inte, herr talman, att vi kommer att behöva bo i grottor och tält framöver. Jag tror att vi kommer att kunna bo i våra hus och att de kommer att vara väldigt bra.

Ett av de största problem som vi har nu är att de stora miljonprogramsområdena håller på att förfalla. Det behövs mycket stora investeringar för att komma till rätta med det, och då måste man se över hela finansieringssystemet.

Vi har ju haft specialinriktade räntebidragssystem som har dolt kostnaderna. Det viktigaste är att vi kommer ifrån ett system där vi döljer kostnaderna. Det är inte på det sättet att villor och bostadsrätter i det här landet håller på att rustas ned, utan där håller man standarden uppe. Det kan man också se runt om i Europa.

Då måste man fråga sig: Vad är det grundläggande felet framför allt när det gäller nyproduktionen? Jo, det är Sankt Eriks-domen från 1995 som innebär att man sänkte nybyggnadshyran.

Hysesgästföreningen, Fastighetsägareföreningen och Sabo kom för några år sedan överens om att man måste skilja på bruksvärdessystemet, som vi ska slå vakt om, och nyproduktionshyrorna. Om man inte får kostnadstäckning för hyresrätterna blir hyresrätten hotad på sikt. Det tror jag inte att någon av oss vill vara med om, för det är viktigt att vi har bruksvärdessystemet kvar. Men om det hotas av en kostnadskollaps är det absolut mycket dåligt.

Den förra regeringen förmådde inte att nå ända fram i trepartsöverenskommelsen från 2004–2005. Jag tror att den hade goda intentioner. En av de viktigaste uppgifterna för den här regeringen tror jag är att få fram ett nytt system för hyressättning i nyproduktionen.

Allra sist måste jag säga en sak till Egon Frid. Vänsterpartiet har haft en bostadspolitik som har varit så otroligt fladdrig under de senaste åren. Först ville ni ta massor av pengar ur AP-fonderna, och det kunde ni väl göra. Men då borde ni under Owe Hellbergs och Sten Lundströms tid också ha sagt: Vi vill sänka pensionerna för våra ålderspensionärer väldigt mycket. Nu har ni gått ifrån det förslaget, för det var fullständigt omöjligt att säga detta till pensionärerna, och vill ta pengarna ur Riksgälden. Men de lånen ska också betalas. Då måste ni tala om vem som ska betala lånen i Riksgälden. Det finns inga gratispengar. Er bostadspolitik på den här punkten är en bluff.

Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag uppskattar naturligtvis att Egon Frid tycker att det var ett omfångsrikt och delvis innehållsrikt svar. Det har aldrig föresvävat mig att jag med långa svar skulle kunna täcka in Egon Frids samtliga behov av bostadsdebatter. Det räcker inte talartiden till. Vem som döljer sin brist på bostadspolitik i ett ordsvall överlåter jag åt andra att bedöma.

Jag konstaterar i alla fall att politik för Egon Frid är lika med subventioner. Den som inte har subventioner har ingen politik – det är vad som framgår av interpellationen. Om det skulle vara måttet på hur väl man har lyckats kan jag säga att subventionerna, de miljarder som ni brände på att ge miljarder till miljardvinstrika byggföretag, har inneburit

Prot. 2007/08:21
2 november

*Svar på
interpellationer*

att ni har lämnat efter er en bostadskö här i Stockholmsregionen med över 200 000 människor.

Er politik har inneburit att Sverige bygger mindre än något annat land i Norden. Egon Frid kan väl inte mena att det är ett framgångskoncept som vi bör ta efter. Det som har lett till framgången i de andra länderna är långsiktigt goda spelregler för bostadsbyggandet, utan subventioner. Det har visat sig att det ger ett helt annat resultat.

Vi är därför i full färd med att skapa förutsättningar för en helt ny upplåtelseform, ägarlägenheter. Då säger Egon Frid och hans partikamrater att det är väldigt fult därför att det bara blir investeringar av detta. Att investera i bostäder – hu vad hemskt! Är det inte tvärtom så att när det investeras i bostäder blir det fler bostäder? Jag är helt övertygad om att ägarlägenhetsmöjligheten framöver kommer att leda till att betydligt fler unga människor kommer att få möjlighet att hyra billigare bostäder, helt enkelt därför att man flyttar från billigare lägenheter till de nya dyrare, och då blir de billigare lediga för unga människor.

Det är omöjligt att säga att unga människor ska ha nya, billiga bostäder. Den ekvationen går inte ihop. Jag har tagit exemplet förr i debatter med Egon Frid, att det är lika orimligt som att en ung människa köper en ny bil första gången. Om man inte har en stark ekonomi är man naturligtvis ute efter att köpa en begagnad bil. Er bostadspolitik har inte gett unga människor förutsättningar att bo i nya bostäder så här långt.

Nu har Egon Frid tagit sin utgångspunkt i prognoser. Det är alldeles riktigt att det sker en viss avmattnings. Men den förklaras, Egon Frid, av helt andra saker än brister i regeringens bostadspolitik. Den förklaras av att bostadsmarknaden i Sverige är överhettad. Den förklaras, som framgår av mitt interpellationssvar, av att byggmaterielkostnaderna har ökat väldigt kraftigt och av bristen på arbetskraft. Här skulle jag gärna vilja säga att den förra regeringens nedvärdering av de praktiska yrkesutbildningarna gör att vi har brist på elektriker, brist på rörmokare och brist på snickare. Vår regering vill att personer som vill satsa på en yrkeskarriär inom exempelvis bostadssektorn ska få goda möjligheter att utbilda sig.

Jag tycker att Egon Frid har ganska mycket att bevisa om han menar att den politik som han och den tidigare regeringen stod för skulle vara bättre än den som vi nu står för.

Anf. 15 EGON FRID (v):

Herr talman! Jag tycker att det är hedrande för oss i Vänsterpartiet att vi försöker utforma och driva en bostadspolitik för alla människor som har rätt att få en bostad i Sverige. Sedan får Gunnar Andrén tycka vad han vill om det. Det är faktiskt så, Gunnar, att det finns människor som bor i grottor och tält i Sverige. Det finns dessutom människor som inte ens har grottor eller tält att bo i utan är helt strandsatta, och mitt agerande i bostadspolitiken har en social dimension.

I mitt förra anförande sade jag att det nu är dags för regeringen i sin helhet och Mats Odell i synnerhet att sluta att svartmåla den förra regeringen. Nu gäller det för regeringen att ta ansvar för Sverige, för alla som vill ha en bostad, för alla som vill välja hyresrätten för sitt boende och för alla som har svårt att få bostadskostnad och inkomst att gå ihop. Det gör man inte genom att fortsätta att svartmåla en tidigare regering som faktiskt byggde fler hyresrätter i en svag konjunktur än vad den nuvarande

regeringen har möjlighet att göra i en av de starkaste högkonjunkturer vi har skådat. Jag hoppas naturligtvis att den ska bestå. Jag hoppas också att bostadssektorn ska ta ansvar för de brister som finns.

Det är jätteviktigt att mindre och medelstora byggföretag får komma in på bostadsmarknaden och bygga billigare bostäder. Vi har ett exempel i Skövde där Calles Bygg är en utbrytare som visar att man kan bygga billigare än vad de stora kartellföretagen har gjort. Det är viktigt att vi hittar former för att underlätta för de företagen att få en ökad andel så att de kan bygga.

Även i den här frågan är det skillnad beroende på vilken del av landet vi representerar. Jag presenterade Vänsterpartiets budgetförslag och vår bostadsfond i Skara. Där finns det ett jättetydligt exempel. I Skara kunde man bygga hyresrätter med investeringsstöd, men efter den nya regeringens borttagande av investeringsstöden och bostadssubventionerna kan man inte bygga hyresrätter i dag. Skara är ett jättetydligt exempel på den nya regeringens brist på bostadspolitik. Det finns många Skara runt omkring i landet där man i dag inte kan bygga hyresrätter till de allt fler unga människor och de allt fler äldre människor som vill bo i hyresrätt samt för att kommunerna ska kunna ta sitt ansvar för bostadsförsörjningen till asylsökande till exempel. Antalet människor som vill bo i hyresrätt ökar också parallellt med att vi har en högkonjunktur där fler kan efterfråga ett eget boende, inklusive yngre människor som vill flytta och starta ett eget hushåll, och det är en hyresrätt de efterfrågar.

Anf. 16 ANTI AVSAN (m):

Herr talman! Jag ställer mig frågan: Varför har Egon Frid och Vänsterpartiet inte lyckats övertyga de andra partierna i oppositionen om den bostadspolitik som förs fram här i dag och i Vänsterpartiets budgetmotion? Jag tror att alla inser svaret, men möjligen inte Egon Frid och troligen inte övriga vänsterpartister.

Låt oss titta på Vänsterpartiets budgetförslag när det gäller bostadsbyggandet. Målet är 40 000 bostäder, och som jag nämnde i ett tidigare inlägg har Boverket uppskattat byggandet år 2008 till 39 000 bostäder. Då uppnår man Vänsterpartiets mål så när som på 1 000 bostäder.

Då frågar man sig: Har ni tagit i för lite här, eller går det bättre med bostadsbyggandet än vad ni har räknat med? Det här är inte mycket att driva opposition på, i alla fall inte för det närmaste året. Det handlar om 1 000 bostäder.

Sedan gäller det de mer konkreta förslagen, som jag också nämnde tidigare. Bostadsfonden ska, precis som Gunnar Andrén nämnde, finansieras med medel från Riksgälden. Man ska tillskjuta 10 miljarder per år tills fonden hamnar på någonting som anges vara en rimlig nivå, 100 miljarder kronor. Det står inte mycket mer om det än att man ska betala amorterings- och räntekostnader under 30 år. Det kallar jag ett rudimentärt förslag, och det är vad som präglar Vänsterpartiets förslag rent generellt.

Man vill också ytterligare öka produktionen av hyresbostäder med ett nytt anslag för marksanering i tätorter. Det kan man möjligen vara övertygad om, men jag tror inte riktigt att det kommer att leda till avsett resultat.

Prot. 2007/08:21
2 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 17 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! På en punkt tror jag att Egon Frid möjligen missförstod mig. Jag har aldrig ifrågasatt hans sociala uppsåt. Det tror jag är gott. Jag vill gärna få med i protokollet att jag aldrig har tvivlat på Vänsterpartiet i den frågan, men vägen dit kan man diskutera. Det har vi olika meningar om.

Jag tror också att man kan tänka sig subventioner och riktade stöd till vissa saker som studentbostäder, speciella äldreboenden och så vidare. Där tror jag att man måste tänka sig andra former av stöd än man har haft hittills. Det riktar sig till så speciella grupper som inte har samma betalningsförmåga. Där kan man inte ens använda bruksvärdessystemet för att klara ut vad som är den verkliga kostnaden för just de områdena.

Herr talman! Jag var häromdagen i Vindeln av alla platser. Det är inte någon jättestor ort. Det var väldigt intressant. Där hade konjunkturen blivit sådan att man funderade på att bygga hyreslägenheter i kommunal regi igen, vilket man inte har gjort under många år eftersom det är en typisk avfolkningsbygd. Det finns väldigt många sådana avfolkningsbygder. Jag tror att det är mycket viktigt att de kommunala bolagen kan satsa på att bygga nytt även på de här orterna. Det ger ett nytt socialt liv.

Mot detta kan man sätta herr talmannens egen valkrets, Strängnäs, som häromåret fick reda på att man skulle få subventioner – det var för övrigt under Göran Hägglunds tid som ordförande i bostadsutskottet – till tvåor när man ville bygga femmor. Då måste man begära kommunal garanti, för man var inte säker på att man skulle kunna få dem uthyrda. Femmorna kunde man vara säker på att få uthyrda men inte tvåorna. Det blir en väldigt konstig bostadspolitik även på det kommunala området.

Men det viktigaste jag vill säga är att jag inte betvivlar Egon Frids goda uppsåt med politiken. Vägen dit är däremot fel.

Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag har haft många interpellationsdebatter med Egon Frid om bostadspolitik. Jag tycker alltid att de är intressanta och givande. Jag är också glad för de ytterligare debattörer som deltar i dagens debatt.

När man blickar tillbaka på dem, och säkert också framåt, kan man konstatera att det är två olika synsätt, eller säg gärna ideologier, som står mot varandra. Å ena sidan har vi Vänsterpartiet och Socialdemokraterna – och jag befarar också Miljöpartiet, men jag är inte helt säker på det. Lösningen är subventioner och mer skattepengar till byggföretagen. Vår modell å andra sidan är att skapa långsiktigt goda förutsättningar för byggmarknaden att svara upp mot det bostadskonsumenter efterfrågar.

Vi har redan facit i handen. De länder som har anammat den grundfilosofi som vi har för bostadsmarknaden bygger ungefär dubbelt så mycket som vi i Sverige har byggt per capita under Egon Frids och Socialdemokraternas ideologi.

Jag tittade medan debatten pågick här i Boverkets prognos. De tar Malmö som ett exempel. Det har skett ett tvärtstopp i Malmö. Bakgrunden till det är uteslutande de enormt ökade kostnaderna till följd av överhettningen i den regionen.

Tror Egon Frid på allvar att om vi skulle ösa ytterligare miljarder över de byggföretag som redan i dag inte får tag på arbetskraft skulle det innebära ett ökat byggande av bostadsrätter eller hyresrätter? Sanningen

är att det byggs varken bostadsrätter eller hyresrätter på grund av detta. Det är bara byggandet av något tiotal bostäder som igångsätts, och det är på grund av den rådande resurssituationen.

Jag tror att Egon Frid nog får tänka igenom detta, ta av sig de ideologiska glasögonen och titta på verkligheten som den ser ut.

Prot. 2007/08:21
2 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 19 EGON FRID (v):

Herr talman! Tack, statsrådet, för debatten! Det är väl hedrande att Vänsterpartiets bostadspolitik granskas, fast det är lite märkligt när det är i alla fall min ambition och även avsikten med interpellationen att granska regeringens politik. Jag menar, och vill säga det igen, att det är regeringen som ska granska sig själv när det gäller vilken typ av bostadspolitik – eller brist på bostadspolitik – som man för just nu, för situationen håller på att förvärras ganska drastiskt ute i samhället.

Naturligtvis är det en ideologisk skillnad. Vi ser till de sociala behov som finns ute i samhället. Vi ser till grupper som står utanför bostadssektorn och som inte kan ta del av den bostadsmarknad som Mats Odell hyllar med sin politik. Naturligtvis innebär detta att vi är beredda att ge subventioner i form av investeringsstöd till byggandet av bra och billiga hyresrätter. Vår ambition är naturligtvis inte att subventionera redan rika byggföretagare, vilket jag är övertygad om att Mats Odell redan vet, utan ambitionen är att det ska byggas billigare hyresrätter.

Sedan är det alldeles riktigt att Vänsterpartiet enligt vårt förslag vill bygga 40 000 lägenheter varav 20 000 hyresrätter, och det är ett viktigt krav i vår bostadspolitik. Det är regeringen inte i närheten av.

Dessutom vill vi att 65 000 hyresrätter ska renoveras i det så kallade miljonprogrammet. Det har nyligen beräknats att det renoveringsbehov som finns inom det så kallade miljonprogrammet skulle kosta 140 miljarder att tillgodose, och här är regeringen så cynisk att man vill lägga hela detta ansvar på enskilda hyresgäster som ska köpa sina lägenheter och renovera dem själva. Regeringen är inte det minsta intresserad av att underlätta för människor att bo i hyresrätt och skapa förutsättningar för hyresrättens framtid!

Jag ska ägna helgen åt att försöka förstå vad ”rudimentärt förslag” innebär. Jag hoppas att jag lyckas med det.

Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är inte lätt för Egon Frid att mot bakgrund av den statistik som har förts under den tid som er politik har verkat kunna ha någon stor trovärdighet när det gäller att nya miljarder som hålls som bensin på en överhettad marknad skulle kunna hjälpa. Pengarna ska inte gå till rika byggare utan, som jag förstår det, till fattiga byggare. Det är en spännande ekvation!

Han stöder sig här på en undersökning som är gjord av Hyresgästföreningen. Jag har den här, och den handlar om unga vuxnas boende år 2007. På s. 7 finns eget boende och boendeform för personer mellan 20 och 27 år redovisat. Hur har då den här politiken som Egon Frid nu rekommenderar utvecklats? Jo, 1997 hade 62 procent av de unga i åldern 20–27 år ett eget boende, men när ni fått hålla på fram till 2006 och när 2007 började hade detta sjunkit till 53 procent. Det har alltså bara blivit sämre hela tiden med den politik som ni har fört!

Herr talman! Egon Frid har en ganska lång uppförsbacke framför sig när det gäller att få den här regeringen att tro att den politik som har förts bakåt i tiden skulle vara lösningen på Sveriges framtida bostadsproblem.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2007/08:52 om förmögenhet och bidrag

Anf. 21 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lars Johansson har frågat socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson vilka åtgärder som hon avser att vidta så att inte skatteplanering belönas med bostadsbidrag och socialbidrag samt vilka åtgärder som ska vidtas för att förhindra att förmögna personer utnyttjar och missbrukar vårt sociala välfärdssystem.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen har i propositionen 2007/08:26 *Slopad förmögenhetsskatt m.m.* lämnat förslag som innebär att förmögenhetsbeskattningen slopas från och med den 1 januari 2007. Det innebär att förmögenhetsredovisningen i 2008 års deklaration som skulle ha baserats på en persons förmögenhet per den 31 december 2007 inte behöver göras.

Ett avskaffande av förmögenhetsskatten och förmögenhetsredovisningen i deklarationen innebär inte att man ändrar på beräkningsreglerna för rätten till olika sociala förmåner. Däremot kan man behöva göra anpassningar av förmögenhetsprövningen inom socialförsäkringssystemet och studiestödssystemet då förmögenhet inte längre kommer att vara skattepliktig.

Hur dagens kontrollrutiner av förmögenhet går till beror på vilket system som avses. Oftast lämnar den sökande själv uppgifter till den utbetalande myndigheten om sin förmögenhet på ansökningsblankett och i vissa fall med en bifogad självdeklaration för att styrka uppgifterna om förmögenhet. Alternativt sker det en kontroll av myndigheten mot Skatteverkets deklaraionsuppgifter.

De nya reglerna försvårar i vissa fall myndigheternas möjligheter att kontrollera uppgifter om förmögenhet som de försäkrade lämnar i sina ansökningar, men kontrollmöjligheten består. I många fall har banker och andra penninginrättningar skyldighet att lämna uppgifter till myndigheter som gäller en enskild person. Som en viss vägledning kan självdeklarationen fortfarande användas eftersom avkastningen på kapital även fortsättningsvis ska vara skattepliktig.

Förmögenhetsprövning har störst betydelse för de inkomstprövade stöden, till exempel bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer. För att inte undergräva tilltron till systemen är det viktigt att ha en inkomstprövning inom dessa system. Legitimiteten för finansieringen av dessa system skulle också förlora i trovärdighet om det skulle uppfattas som om personer oriktigt erhöi stöd eller bidrag.

En översyn ska därför genomföras för att närmare analysera effekterna av förmögenhetsuppgifternas avskaffande för socialförsäkrings- och studiestödssystemen. Den ska leda fram till förslag till ett nytt system som motverkar felaktiga utbetalningar.

Herr talman! Först vill jag gärna tacka för interpellationssvaret från Göran Hägglund. Jag ska återkomma till att kommentera det i slutet på mitt inlägg, men först vill jag uttrycka en tydlighet vad gäller själva sakfrågan om förmögenhetsskattens avskaffande som vi från Socialdemokraterna starkt ogillar i sig. I synnerhet ogillar vi det eftersom vi vet att hela 60 procent av förmögenhetsskatten enligt riksdagens utredningstjänst i dag betalas av den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna. Men det är tydligen också helt i linje med den politik som regeringen driver för att sänka skatterna för i första hand höginkomsttagare.

När det sedan gäller själva interpellationssvaret tycker jag att det är viktigt att konstatera att genom att man avskaffar förmögenhetsskatten avskaffar man samtidigt också Skatteverkets uppgift att samla in förmögenhetsuppgifterna. Det är mot den bakgrunden som min interpellation är ställd.

Det ställer till en hel del bekymmer. Jag kan notera att det av socialministerns svar framgår att även socialministern är bekymrad för att tilltron till våra socialförsäkringssystem eller till våra sociala trygghetssystem kan minska, att legitimiteten kan ifrågasättas om man inte kan kontrollera ifall folk har en förmögenhet när de till exempel söker bostadstillägg eller bostadsbidrag.

Det gäller dock inte bara där utan också i kommunerna där det handlar om försörjningsstöd, alltså det som tidigare kallades socialbidrag. Även där måste man redovisa om man har en förmögenhet. Det är alltid så i dessa fall att det är först när jag inte har några pengar över huvudet som jag kan få försörjningsstöd. Samma förhållande råder i många kommuner till exempel när det gäller hemtjänst. Likaså är taxorna för de saker jag på olika sätt kan ha behov av kopplade till den pension respektive eventuella förmögenhet jag har.

Det har alltså betydelse på en lång rad områden inom den sociala sektorn i vårt samhälle, och därför har vi från Socialdemokraternas sida reagerat starkt på att man ska ta bort Skatteverkets ansvar för att även i fortsättningen samla in uppgifter från människor om de har en förmögenhet eller inte. Det ger möjligheter för Försäkringskassan, kommunerna och andra som har behov av dessa uppgifter att göra en riktig bedömning i de enskilda fallen, det vill säga om någon är berättigad eller inte att få det stöd som personen begärt.

Mina frågor kvarstår därför till en del. Den första frågan gällde nämligen om statsrådet avser att vidta några åtgärder så att inte skatteplanering belönas med bostadsbidrag och socialbidrag. Jag tycker inte att jag fått ett tydligt svar på den frågan, och inte heller på frågan som gällde vilka åtgärder statsrådet avser att vidta i syfte att förhindra förmögna personer att utnyttja och missbruka vårt sociala välfärdssystem.

Statsrådet hänvisar till en översyn, men varför ska man göra översynen efter det att man infört en ny åtgärd? I det första förslaget som regeringen hade planerat, och som fanns med i budgetpropositionen, sade ni att ni skulle vänta med att ta bort Skatteverkets kontrolluppgift, att ni skulle ha ytterligare ett år på er för att gå igenom och hitta ett annat system för detta. Men nu inför ni det omedelbart, och då sitter ni i en situation där ni inte riktigt vet hur ni ska klara ut det hela.

Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Först vill jag stryka under det som jag tror att jag och Lars Johansson är helt överens om, nämligen att vi har vissa trygghetssystem som utgör ett yttersta skyddsnät. Vi har bostadsbidraget, som är inkomstprövat, för människor med små ekonomiska marginaler. Det sista skyddsnätet är försörjningsstödet, eller det som vi i dagligt tal brukar kalla socialbidrag. De stöden betalas ut enbart till människor som är berättigade till dem. Därför finns i dag vissa kontrollmekanismer inbyggda i systemet och ska finnas även fortsättningsvis.

Lars Johansson ber mig vara tydligare när det gäller svaren på hans båda konkreta frågor. Den första frågan gällde ifall statsrådet, det vill säga jag, avsåg att vidta några åtgärder så att inte skatteplanering belönas med bostadsbidrag och socialbidrag. Ja, det avser vi.

Den andra frågan gällde åtgärder. Svaret på den frågan är att vi håller på att titta över den. Då säger Lars Johansson: Vore det inte klokare att man först tittade på dessa detaljer och sedan i det andra skedet, när man klarlagt detaljerna, tog bort förmögenhetsskatten? Så kan man naturligtvis tänka, men uppgifter om förmögenhet finns lagrade sedan ett par år tillbaka, uppgifter som man kan luta sig mot. Därmed har man en bild av hur det historiskt sett ut för den person som söker något av dessa bidrag.

Lars Johansson understryker igen – som om det behövdes – att Socialdemokraterna inte anser att förmögenhetsskatten ska avskaffas. Det är naturligtvis en legitim synpunkt, men den blir alltmer udda i en internationaliserad värld där mycket få länder numera har förmögenhetsskatten kvar. Dessutom visar undersökningar att förmögenhetsskatten i Sverige leder till att många hundra miljarder kronor förs ut från vårt land och placeras i andra sammanhang, vilket sannolikt innebär att man undandrar sig beskattning inte bara på själva förmögenheten utan också på avkastningen av förmögenheten. I stället för att pengarna arbetar i Sverige försvinner de till andra länder. Det tycker jag givetvis är olyckligt.

Lars Johanssons tidigare partiledare Göran Persson sade i något sammanhang att förmögenhetsskatten har ett drag av frivillighet över sig. Det är naturligtvis sant. I en internationaliserad ekonomi såg han problemet med att Sverige som ett av få länder skulle bibehålla förmögenhetsskatten. Det skulle innebära att pengar försvann från Sverige till andra länder, pengar som borde finnas och arbeta i vårt eget land.

Sedan redovisar Lars Johansson fördelningseffekter av förmögenhetsskattens avskaffande. Men själva poängen med avskaffandet är att vi kommer bort från det statiska tänkande som tidigare präglat politiken. I och med att det finns mer pengar i vårt eget land ökar också möjligheterna för investeringar, vilket ger människor arbete och gör att fler betalar skatt. Vi får mer pengar till att utveckla den svenska välfärden. Det är grunden för regeringens ställningstagande. Förmögenhetsskatten bör avskaffas eftersom den har karaktären av att begränsa tillkomsten av nya jobb i vårt land, nya jobb som är en nödvändighet för framtidens välfärd.

Anf. 24 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är uppenbart att Göran Hägglund och jag har olika uppfattningar om förmögenhetsskattens vara eller icke vara. Jag kan bara konstatera att den drar in 6,9 miljarder till staten. Den är i första hand en

skatt som drabbar de människor som har höga inkomster samtidigt med stora förmögenheter.

Man kan alltid diskutera om effekten blir den som Göran Hågglund hoppas på, att vi får mer pengar att investera i Sverige om vi avskaffar förmögenhetsskatten. Det vet vi inte. En sak vet vi dock, nämligen att när man tar bort kontrolluppgiften från Skatteverket innebär det att de som har pengar utomlands kommer att kunna hämta hem pengarna till Sverige utan att riskera att behöva betala skatt för den eventuella skattesmitning de tidigare sysslat med eftersom Skatteverket i fortsättningen inte ska ha någon kontrolluppgift på den punkten.

Det är en bakvänd skatteamnesti för människor med stora förmögenheter, och jag tycker att den är oerhört tveksam. Jag tycker rent ut sagt inte att det är fråga om att, som regeringen nu gör, ge möjligheter för människor. Det skulle så att säga vara legitimt att göra på det sättet. Det är den signalen man skickar ut.

När det gäller trygghetssystemen är vi överens om att det är viktigt att de är stabila. Varför ska man då inte även på det området ha ett system som är robust och också fungerar i framtiden så att vi inte öppnar en dörr som innebär att människor kan utnyttja våra sociala försäkringssystem och bidragssystemen i övrigt?

När vi tittar på de två remissvar som kommit in inför propositionen om avskaffande av förmögenhetsskatten, från Skatteverket och Försäkringskassan, ser vi att de betonar betydelsen av att Skatteverket också i fortsättningen ska ha skyldighet att ta in förmögenhetsuppgifter. Likaså säger Försäkringskassan att det är viktigt att Skatteverket kan ha den kontrollfunktionen. Då kan Försäkringskassan kontrollera om människor har en förmögenhet eller inte. Det är poängen med min interpellation, och jag förstår inte riktigt varför regeringen i det här läget inte sett till att ha en annan kontrollapparat som gör att Försäkringskassan kan vara säker på att människor inte utnyttjar de sociala trygghetssystemen. Samma förhållande gäller i kommunerna.

Remissvaren är ganska tydliga på den här punkten. Försäkringskassan säger att om de inte har denna möjlighet via Skatteverket måste de förmodligen tillsammans med Skatteverket, eller i samarbete med banker och liknande, försöka få fram dessa uppgifter manuellt. Det kommer att innebära mycket stora administrativa kostnader. Jag ser ingen poäng med det.

Detta vill regeringen införa i stället för att fortsätta med ett system som redan fungerar, att man måste ange om man har en förmögenhet. Även om man inte fortsätter att betala skatt på denna förmögenhet är det en kontrolluppgift, och Skatteverket anser att det nuvarande systemet är det administrativt enklaste. De som är ansvariga för vårt socialförsäkringssystem, alltså Försäkringskassan, anser också att det är det bästa och enklaste systemet. Jag förstår inte varför regeringen inte kan gå med på att ha ett enklare administrativt system och i stället går in i en dimridå. Vi vet inte vad det här kan innebära i framtiden.

Anf. 25 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att det kan vara nyttigt för den som lyssnar på debatten att ha några grundläggande fakta klara för sig, vilka spelar en ganska stor roll.

Prot. 2007/08:21
2 november

Svar på
interpellationer

Ett av dem är att Skatteverket i dag har uppgifter om förmögenheter som överstiger 1 ½ miljon kronor. Förmögenheter som ligger mellan 100 000 kronor och 1 ½ miljon kronor har Skatteverket i dag inga uppgifter om. Det torde vara där man i allt väsentligt skulle kunna hitta eventuella felutbetalningar som sker. Det tror jag att Lars Johansson och jag kan vara överens om.

Men det har vi alltså inte enkla uppgifter om i dag. I stället är det på det viset att man själv anger sina inkomstförhållanden och hur stor inkomst man har, till exempel när det gäller bostadsbidrag. Man får uppge en viss procentandel av eventuell förmögenhet. Sedan görs det i dag manuella kontroller av Försäkringskassan för eventuella förmögenheter mellan 100 000 och 1 ½ miljon kronor. Så är det redan i dag.

När det gäller socialbidrag eller försörjningsstöd sker en prövning av rätten till ekonomiskt bistånd varje månad. Det är alltså inte ett bidrag som beviljas en gång för alla och sedan rullar på månad för månad, utan det sker en prövning av personens ekonomiska förhållanden vid varje ansökningstillfälle. Det innebär att det alltid är aktuella inkomstuppgifter som ligger till grund för beslut om ekonomiskt bistånd. Inte heller där har man vid prövningen särskilt stor nytta av de uppgifter som i dag finns hos Skattemyndigheten.

Jag tror att Lars Johansson är rätt ute när han säger att vi ska ha robusta system som fungerar på ett sådant sätt att vi har en legitimitet kring de bidragssystem som vi har. Det är vi alla angelägna om. Jag tror inte att det är något större problem när vi avskaffar uppgifterna när det gäller större förmögenheter. Men vi ska ändå göra en översyn av detta för att säkerställa att vi har ett kontrollsystem som fungerar så att pengar inte betalas ut till personer som inte är berättigade till dem. Därför har jag aviserat att vi kommer att genomföra en närmare analys. Det här ska leda fram till ett nytt system som motverkar felaktiga utbetalningar, för sådana ska helt enkelt inte ske.

Anf. 26 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är uppenbart att vi är överens om att man ska ha stabila trygghetssystem som inte utnyttjas. Men frågan kvarstår: Varför kan man inte införa ett system som innebär att vi säkerställer våra trygghetssystem innan man avskaffar Skatteverkets kontrolluppgift? Det är det som är huvudfrågan. Jag har fortfarande inte fått något bra svar.

Statsrådet hänvisar till att det ska göras en översyn av detta. Men det finns andra frågor i sammanställningen. Försäkringskassan skriver i sitt remissvar: "Om Försäkringskassan endast kan få uppgifterna genom att fråga banker och andra penninginrättningar kommer dessa företags administrativa kostnader att öka. Detta står inte i överensstämmelse med regeringens mål att företagens administrativa kostnader ska minska med 25 procent till år 2010."

Det är tydligt utklarat vad frågan handlar om. Min slutfråga blir: Varför kan man inte från regeringens sida inse att vi har ett kontrollsystem som fungerar? Varför använder man sig inte av det? Jag har inte fått något bra svar på det. När vi är överens om att legitimiteten är det viktiga i våra trygghetssystem, varför använder då inte regeringen sig av den kontrollorganisation som finns? På den punkten har jag inte fått något svar.

Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lars Johansson frågar: Varför inte bibehålla ett system som säkerställer att utbetalningar sker på rätt sätt? Jag har försökt beskriva att vi i dag inte har ett system som säkerställer att vi till varje del betalar ut bidrag rätt, eftersom de uppgifterna inte finns att hämta i de fakta som Skatteverket disponerar över. Därför räcker det inte att säga att man borde bibehålla nuvarande ordning. Det är inte säkert att det blir rätt för det.

Däremot ska och vill vi säkerställa att bidrag inte utbetalas felaktigt. Därför kommer vi att behöva försöka hitta nya vägar.

Lars Johansson ömmar också en del för banker och finansiella institut och säger att de kommer att få en administrativ pålaga. Det är naturligtvis angeläget. Men där finns möjligheten redan i dag. De lämnar uppgifter om ränteinkomster till Skattemyndigheten. Det är eller kan vara en viktig grund när man tittar på en enskild persons förmögenhetsförhållanden och ser att ränteintäkter eller avkastning på värdepapper ligger till grund för de ansökningar som sker och att det sker på ett korrekt sätt.

Min uppfattning är, också efter denna diskussion, att Lars Johansson och jag är helt överens om att bidrag inte ska utbetalas på felaktiga grunder, att vi ska ha system som så långt det över huvud taget är möjligt ser till att bidrag betalas ut på ett korrekt vis och att vi hela tiden måste pröva nya metoder för att säkerställa att pengar går till dem som behöver, men inte mer än att det sker på ett korrekt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2007/08:21

2 november

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2007/08:48 om bättre äldreomsorg för döva, dövblinda och hörselskadade

Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Eva Olofsson har frågat mig vad jag avser att göra för att åtgärda den bristfälliga kunskapen om situationen för äldre döva, dövblinda och hörselskadade samt vad jag avser att göra för att de ska kunna få teckenspråkig hemtjänst och plats på teckenspråkig äldreboende.

Det är självklart så att alla äldre som behöver äldreomsorgens stöd ska ha lika rätt till ett stöd som är av god kvalitet och att det ska finnas personal som har tillräckliga kunskaper och erfarenheter. Därför är varje rapport om att stöd och hjälp inte når enskilda eller grupper angelägen för att förbättringsarbeten ska kunna komma till stånd. Jag välkomnar därför också den här debatten.

Att inte kunna delta i normalt socialt liv med andra eller kommunicera med personal inom vården ger en alldeles särskild utsatthet. Personer som har hörselskada eller är döva eller dövblinda löper stor risk att bli socialt isolerade. Regeringens satsning inom äldreområdet lyfter fram flera aspekter som ökar möjligheterna att bättre utforma insatser för grupper och enskildas behov.

Till att börja med anser jag att biståndsbedömningen måste utgå från klara etiska principer så att den enskildes förhållanden och önskemål blir styrande för målet med de insatser som sätts in och dimensionering av

resurser. Enligt regeringens direktiv till Vårdighetsutredningen ska utredaren analysera behovet av ett gemensamt nationellt bedömningsinstrument för biståndsbedömning. Vårdighetsutredningens arbete syftar till att tydliggöra för alla vad äldreomsorgen ska erbjuda och vad de äldre och deras anhöriga kan förvänta sig när de behöver äldreomsorg.

För det andra menar jag att väl utvecklade system för fritt val ger möjlighet att tillmötesgå äldre i det de faktiskt vill ha. Är man döv ska man kunna välja utförare med personal som kan teckenspråk. Fritt-val-utredningen kommer att föreslå enkla och tydliga regler för hur fritt-val-system kan byggas upp. Regeringen anslår i budget för år 2008 300 miljoner kronor i utvecklingsmedel för att stimulera kommunerna att utveckla fritt val.

För det tredje ger införandet av individbaserad statistik, utvecklingen av kvalitetskriterier för öppna jämförelser och kontinuerliga brukarundersökningar betydligt bättre kunskap om både kvaliteter och brister inom äldreomsorgen.

I de stimulansmedel regeringen anslagit ingår som ett utpekade område satsningar för sociala kontakter och gemenskap. Att delta i olika verksamheter kan bryta isolering och ge värdefulla sociala kontakter. För att ha möjlighet att leva ett aktivt liv är det viktigt att få hjälp med att hålla kontakt med släkt och vänner, ledsagning till aktiviteter, hjälp med att komma ut på promenad och få frisk luft samt att delta vid kulturella aktiviteter. Kommunerna kan i samverkan med frivilliga organisationer göra en stor insats när det gäller att bryta isolering och öppna möjligheterna för äldre kvinnor och män att ha kontakt med andra.

Kommunerna har redan i dag omfattande möjligheter att samverka med varandra och andra aktörer kring insatser för särskilda grupper där det kan vara svårt för varje kommun att själv upprätthålla tillräcklig kontinuitet och kompetens.

En viktig kanal till ökad kunskap om levnadsförhållanden och påverkan är de dövas, de dövblindas och de hörselskadades egna organisationer. Därför har regeringen i budget för år 2008 ökat anslaget till handikapporganisationer med 20 miljoner kronor per år.

Anf. 29 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Först vill jag tacka ministern för svaret och för att hon välkomnar debatten. Jag är säker på att den behövs. Jag vet att för medlemmar i Dövas Förening och Dövas Pensionärsförbund, varav en del sitter här på åhörarläktaren och får teckentolkning för att följa debatten, är det en av de allra viktigaste frågorna tillsammans med frågan om teckenspråkets ställning och de döva barnens situation.

Det finns stora brister när det gäller äldreomsorg, hemtjänst och äldreboende för döva. Det finns stor okunskap och brist på kunskap ute i kommunerna vad det innebär att vara äldre teckenspråkig döv eller dövblind. Jag vill ta några konkreta exempel.

Det saknas väldigt ofta teckenspråkig information. Man resonerar som så att den som är döv inte hör men ser och kan läsa den skriftligt svenska informationen. Man tänker inte på att talad svenska och skriftlig svenska inte är teckenspråkigas eget språk, utan det är teckenspråket.

När äldre döva gick i skolan fick de inte använda teckenspråket. Undervisningsspråket var talad svenska. Ni kan själva tänka er hur svårt det då var att tillgodogöra sig en bra undervisning. Många äldre döva har helt enkelt svårt att tillgodogöra sig skriftlig information på svenska.

Om detta saknas kunskap ute i kommunerna. Det är väldigt ofta man inte använder teckentolk när man kanske kommer hem och ska diskutera vilken hjälp en äldre kvinna eller man ska få från äldreomsorgen. Hur ska då han eller hon få information om vad som kan erbjudas? Hur ska då han eller hon själv kunna vara delaktig och påverka hjälpen?

Det finns i dag teckenspråkiga äldreboenden bara i Stockholm och Malmö. Det är på gång ett i Göteborg och ytterligare ett i Stockholm, och Göteborg har en teckenspråkig hemtjänst.

Det innebär att när äldre döva kvinnor och män har hjälp från äldreomsorgen har de det av den vanliga hemtjänsten eller bor på ett äldreboende bland hörande. Då blir situationen ofta följande.

Jag kan inte tala med mina grannar på äldreboendet när vi äter. Jag kan inte ta del av fritidsaktiviteterna och underhållningen. Vad är det för mening att gå på Speldags och höra sång och musik när jag inte hör det?

Personalen kommunicerar ofta via lappar. Ibland har kommunen ansett sig ha råd att låta personalen lära sig teckenspråk. Men ofta kan man bara några enkla tecken.

Vilka av oss vill ha det så när vi bor på ett äldreboende att den personal som jobbar med hela vår livssituation egentligen bara kan säga: Hur mår du i dag? Var maten god? Är du trött? God morgon! Hej!

Jag tror att alla förstår att det inte är någon bra äldreomsorg om det fungerar på det sättet. Jag tror inte att det beror på någon illvilja. Det är brist på kunskap hos ansvariga politiker och tjänstemän.

Herr talman! Jag vill återkomma till statsrådet Maria Larssons svar. Jag har inte skrivit interpellationen för att diskutera fritt val och fler privata utförare i äldreomsorgen eller inte. Jag kan konstatera att äldreomsorgen fungerar lika dåligt för teckenspråkiga döva, dövblinda och hörselskadade oavsett om det är kommunala utförare i en kommun eller om det finns fritt-val-system.

Jag tror att det är något annat som behövs. I de kommuner som har gjort bra saker och där det händer något har man fattat tydliga politiska beslut. Det har man väldigt ofta gjort efter dialog och påtryckningar från Dövas Förening och Dövas Pensionärsförbund där man lyft fram de dövas situation. Då har det hänt något.

Jag vill därför återupprepa mina frågor till statsrådet. Vad vill statsrådet göra för att öka kunskapen? Vad vill statsrådet göra för att vi ska få en teckenspråkig hemtjänst och äldreboende för äldre döva och dövblinda?

Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det Eva Olofsson fokuserar på är den bristande kunskapen kring dövas och dövblindas situation. Det är ett stort problem när man blir äldre. Här finns kunskapsluckor både ute i den kommunala verksamheten och på det nationella planet.

Väldigt lite gjordes under den förra regeringsperioden. Bristerna är tyvärr ett faktum. Jag vill understryka det och bekräfta att så är fallet.

Därför är det viktigt att fokusera på de frågorna i framtiden. Det finns flera vägar man måste gå.

Först och främst är de egna organisationerna för döva och dövblinda en stor resurs i det kommande arbetet. Deras kunskaper måste naturligtvis tas till vara. De är experter på det som händer i form av både framgångar och brister. Därför är det en angelägen del att ta till vara den kunskapsmängd som finns samlad hos organisationerna.

En annan viktig samverkanspart är SKL som vi träffar regelbundet och där det finns möjlighet att följa upp den här frågan ytterligare. Det är någonting som jag kommer att göra.

Eva Olofsson förbigår klart det som kan vara en möjlighet, nämligen fritt-val-systemet som Eva Olofsson och Vänsterpartiet säger nej till. Om det finns flera utförare skapar det en annan lyhörddhet för de individuella behoven.

Det har vi sett tidigare, och vi kan se det tydligt i Danmark där ett sådant system finns. Man måste vara väldigt tydlig med att ge möjligheter att välja och också kunna välja bort det man inte är nöjd med. Det skapar en lyhörddhet gentemot brukarna.

Det vill inte Eva Olofsson tillåta äldre över huvud taget och inte heller äldre som har funktionshinder i form av dövhet eller dövblindhet. Men detta är en resurs och en möjlighet.

Jag var i Järfälla och träffade ett företag som levererar hemtjänst på olika modersmål. Företaget såg det som en möjlighet att utveckla detta på flera olika språk – kanske också teckenspråk.

Att få en specialisering och olika typer av professionalisering inom hemtjänsten och äldreboendena är en utvecklingsmöjlighet som vi vill skapa utrymme för. Vänsterpartiet vill inte ge människor den möjligheten att välja, och det beklagar jag djupt. Jag ser det som en viktig del för framtiden.

En annan viktig del för att öka kunskapsmängden, och där vi också nu påbörjar ett arbete som har varit försummat sedan tidigare, är att börja jämföra kvaliteten inom äldreomsorgen. Vi ska titta på hur nöjda brukarna är med den kvalitet som ges och med den äldreomsorg och den hemtjänst som förekommer. Där kan man få ny kunskap – en tydlig kunskap som kan vara vägledande för i vilken riktning vi ska gå i framtiden. Det är också ett försummat kapitel sedan tidigare i den regering som Eva Olofsson har samarbetat med och stött.

Vi vill göra ett ordentligt kvalitetsarbete, ta fram nationella kvalitetsindikatorer och ge möjlighet också för brukarna att tycka till om vad god kvalitet är. Ett sådant uppdrag är givet till Socialstyrelsen. Det är inte gjort i en handvändning, men det kommer att vara på plats så fort det bara går. Detta är en viktig ingrediens i det fortsatta framtida arbetet för att dels öka kunskapsmängden, dels se till att individens behov får vara i centrum när äldreomsorgen formas och när hemtjänsten ska ges.

Anf. 31 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag tänkte inte i första hand göra detta till en ideologisk debatt med Maria Larsson. Jag har väckt interpellationen just för att lyfta fram situationen när det gäller teckenspråkiga döva och dövblinda.

Jag tycker inte att Maria Larsson ger några direkta svar. Är statsrådet beredd att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samarbete med SKL öka

kunskaperna i kommunerna? Är statsrådet beredd att ge Socialstyrelsen i uppdrag att sammanföra alla de olika kunskaper som finns?

Man har gjort en undersökning i Norrland, i Göteborg, i Malmö och i Stockholm. Allmänna arvsfonden har ett treårigt projekt ihop med de dövas pensionärsförbund. Sveriges Kommuner och Landsting har valt att inte vara med. Jag tror att det är viktigt att få svar på de här frågorna. Jag tycker också att det är viktigt att statsrådet är mer konkret.

Där det har hänt något har det hänt för att man har lyft upp de teckenspråkiga döva och dövblinda som en speciell grupp med speciella behov. Man har tydligt talat om att vi måste öka kunskapen om dem och lösa deras problem. Göteborg hade inte en borgerlig majoritet när man har gjort det i ett par olika omgångar. Malmö hade det inte heller. När man fattade beslutet om det nya äldreboendet i Älvsjö här i Stockholm var det inte heller en borgerlig majoritet.

Jag blir lite orolig om man tror att fritt-val-systemet automatiskt löser problemet. Så här skriver statsrådet i sitt svar: Fritt val ger möjlighet att tillmötesgå äldre i det de faktiskt vill ha. Är man döv ska man kunna välja utförare med personal som kan teckenspråk. Men tänk om det inte finns en sådan utförare? Och hur är det med de orter i Sverige där det bor en, två, tre eller tio döva, vilket är vanligt? Ingen satsar på teckenspråkig personal. Vad ska man välja då som äldre döv eller dövblind?

Jag tror också att man måste lyfta fram kunskaperna och synliggöra behoven. När man satsar på pengar till stimulans och gemenskap finns inte kunskaperna i kommunerna om att man måste satsa extra i samband med de dövas pensionärsförening. De äldre behöver få en aktivitet där de kan vara med i deras regi, träffa sina gamla vänner och använda sitt eget språk med andra som kan det, som förstår bakgrunden och som vet hur det är att växa upp och gå i skola och inte kunna tala sitt eget språk med föräldrarna.

Man måste inse att det här inte bara handlar om teckenspråk. Jag tror att många politiker och tjänstemän inte förstår det. Det handlar om en språklig minoritet med en egen bakgrund och en egen kultur. Om inte den kunskapen finns hjälper det inte att det går ut pengar till kommunerna för social gemenskap. Jag tror inte att de kommer att användas till de döva äldre.

Satsningen på handikapporganisationerna, som Maria Larsson tog fram i sitt svar, täcker inte de ökade kostnaderna i den kostnadsutveckling som har skett under flera år. Då hade det behövts 50 miljoner, vilket vi i Vänsterpartiet har föreslagit i vårt budgetförslag.

Det som jag känner är allra viktigast just nu är att lyfta fram döva som grupp. Vi måste se till att Sveriges Kommuner och Landsting kommer med och tar ett nationellt ansvar för gruppen döva och dövblinda så att vi får en teckenspråkig äldreomsorg och hemtjänst. Jag tycker inte att statsrådet ger något konkret och tydligt svar, tyvärr.

Anf. 32 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är många frågor som Eva Olofsson har. Man kan fundera över den tolvåriga period som ligger bakom oss, där Vänsterpartiet har samarbetat med regeringen och haft möjlighet att påverka varje budget och att påverka inriktningen på verksamheten. Men man har faktiskt inte åstadkommit allt det som Eva Olofsson nu står och kräver. Man

Prot. 2007/08:21
2 november

Svar på
interpellationer

har inte höjt bidragen till handikapporganisationerna trots att behovet har förelegat under en lång rad av år.

Nu väljer den nya regeringen att göra det. Det är bra att Eva Olofsson biträder det förslaget, men det finns också en rad försummelser som Eva Olofssons parti står för. Det är anledningen till de kunskapsluckor som finns i dag både på det nationella planet och ute i kommunerna. Det är så lite som har gjorts när det här landet har styrts av Eva Olofssons parti och hennes samarbetspartier. Låt oss inte glömma det.

Jag säger att kunskapsluckan är en brist som jag vill försöka arbeta vidare med. De definitiva formerna för det får vi återkomma till, men man får börja med ett samtal med SKL och se vad som finns. Kartläggningen finns inte ens, och där kan kvalitetsjämförelserna tjäna oss väl. Där ska också brukarna få säga sitt.

Jag hoppas på ett gott samarbete med frivilligorganisationerna och intresseorganisationerna i de här frågorna för att öka kunskapsmängden. Det är centralt. De har expertiskunskapen på det här området, där större delen av Sverige i dag saknar kunskap. Jag vill ta till vara deras kunskap och naturligtvis även få den förmedlad ut till många, många fler.

Eva Olofsson vill inte ha en ideologisk debatt, säger hon. Men då vägrar hon se vad Vänsterpartiet egentligen gör när man säger nej till fritt-val-system. I de länder som har infört det har det visat sig att man får en större lyhörddhet gentemot de enskilda brukarnas egna möjligheter till val och att få sina behov täckta. Det blir en större lyhörddhet. Man får möjlighet att välja och att välja bort.

Både Eva Olofsson och jag inser att de valmöjligheter som kommer att givas i små kommuner är begränsade. Men något mer än vad som finns i dag kommer säkert att vara fallet i flertalet kommuner.

Eva Olofsson säger nej till detta, som skulle kunna vara en förbättringsåtgärd för att just åstadkomma det som hon vill uppnå. Det tycker jag är märkligt. Jag tycker att det är tråkigt att man vill förmäna äldre rätten att få välja vilket äldreboende de vill bo på och vem som ska utföra hemtjänsten. Om det då finns personal i kommunen, i ett privat företag eller i en ideell idéburen verksamhet finns också det tillvalet att göra.

Jag skulle tycka att det vore så fantastiskt om också intresseorganisationerna ville starta verksamheter ute i olika kommuner, vilket vi vill uppmuntra. Det handlar inte bara om privata företag, utan det handlar mycket om ideella idéburna aktörer och kooperativa aktörer som skulle kunna finnas på arenan och erbjuda just det som efterfrågas i det enskilda fallet.

Vi måste förflytta perspektivet från det kollektiva tänkande som Eva Olofsson har till att titta på varje individ. Vi måste se behoven hos varje individ och hitta en äldreomsorg som svarar upp mot individens behov. Det är målsättningen med fritt-val-reformen. Det är målsättningen också med den kartläggning vi nu gör för att öka kunskapsmängden. Det här skulle vara ytterligare en möjlighet för döva och dövblinda att få välja och att välja någon som faktiskt kan leverera det som man känner att man har behov av. Men det vill Eva Olofsson förmäna dem.

Anf. 33 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vill inte förmena någon att välja. Däremot tror inte Vänsterpartiet på vinstintressen i äldreomsorgen. Vi tycker inte att den verkliga valfriheten ligger i att välja utförare utan i att kunna påverka just den hjälp man får och hur den utförs. Det handlar om att kunna påverka vem som kommer, alltså personen, och hur man får hjälpen. Det tycker jag är verklig valfrihet. Självklart ska man kunna välja äldreboende i en kommun, och man får välja mellan kommunerna.

Jag konstaterar att Maria Larsson gärna vill diskutera och rikta kritik mot den regering som har funnits men väldigt lite vill svara på vad hon själv vill göra i framtiden.

Jag kan bara konstatera att Malmö inte var alliansstyrt när man tog beslutet om teckenspråkigt äldreboende. I Göteborg var det inte så när man bestämde om teckenspråkig hemtjänst eller när man tog beslut om teckenspråkig äldreboendeenhet. I Stockholm, när man tog beslut om markanvisningen, var det inte heller borgerligt styre. Jag tror faktiskt att själva förutsättningen är att man tydligt lyfter fram döva och deras situation och att man ökar kunskapen.

Jag tror att det blir väldigt tufft att förutsätta att dövas föreningar runt om i landet själva, som organisationer, ska initiera och driva teckenspråkig äldreomsorg.

När man var i Norrland och tittade på hur det fungerade där sades det just att de dövas föreningar är starka i storstäderna men har svårare att göra sig gällande i mindre kommuner. Jag tror att vi kommer att få någorlunda bra teckenspråkig äldreomsorg inom några år i Stockholm, Malmö och Göteborg men att det kommer att vara stora brister runt om i landet. Det är därför det behövs ett nationellt initiativ när det gäller att samlat sprida kunskapen och att samlat ge ett tydligt uppdrag till Socialstyrelsen att ihop med SKL, med de dövas förening och de dövas pensionärsförbund faktiskt se till att det händer något i hela landet.

Här tycker jag inte att statsrådet ger något svar.

Anf. 34 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag tycker att vi har åstadkommit och påbörjat väldigt mycket arbete. Jag nämnde i mitt svar att vi nu tittar på om det behövs nationella riktlinjer för biståndsbedömningen för att kunna tillgodose behoven hos de enskilda människorna. Det är någonting helt nytt som inte har funnits tidigare.

Vi tittar på fritt-val-reformen, som vi av erfarenhet från andra länder vet mycket bättre svarar mot den enskilda äldres behov och blir mer lyhörd gentemot den enskilda äldre. Vi tittar på och inför nu individbaserad statistik som kommer att ge oss ett tydligt utfall också när det gäller hur väl omsorgen svarar mot dövas och dövblindas behov.

Vi har anslagit stimulansmedel för att utveckla det sociala innehållet. Det har aldrig tidigare gjorts. Vi gör det nu för att vi vet att ensamheten är svår hos många äldre, inte minst hos många äldre med funktionshinder. Vi ger möjlighet, och uppmuntrar det, att där samverka med frivilligorganisationer.

Prot. 2007/08:21

2 november

*Svar på
interpellationer*

Det är ganska många saker som vi redan har satt på kartan. Dessutom är Eva Olofsson och jag fullständigt överens i den här debatten om att kunskapsmängden behöver öka. Jag har också öppnat för att försöka dra mitt strå till stacken när det gäller att göra ett bra jobb i det avseendet. De exakta formerna ska vi, som sagt var, återkomma till.

Men det är ett försummat arbete sedan lång tid tillbaka. Därför är det inte ett arbete som man kan genomföra med en fingerknäppning, utan det krävs ett arbete på den nationella nivån och också ett arbete ute i kommunerna.

Både Eva Olofsson och jag känner många goda kommunpolitiker. Att använda dem som en resurs i det här informationsarbetet tror jag är väldigt centralt. Det kommer jag att göra i mitt parti.

Jag vill tacka för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2007/08:71 om komvux

Anf. 35 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Bosse Ringholm har för det första frågat mig på vilket sätt utanförskapet minskar när minst 12 000 platser försvinner inom den kommunala vuxenutbildningen. För det andra har han frågat mig på vilket sätt företagets möjlighet att få utbildad arbetskraft ökar när komvux skärs ned. För det tredje har han frågat mig på vilket sätt det är samhälls-ekonomiskt effektivt att färre vuxna får en chans till yrkesutbildning. Och för det fjärde har han frågat mig på vilket sätt individernas frihet ökar när möjligheterna till utbildning försämras.

Herr talman! Jag vill inledningsvis påpeka att jag i en interpellationsdebatt nyligen i kammaren framfört min och regeringens syn på vuxenutbildningen. Som jag sade då är vuxenutbildningen viktig både för samhället och för individernas livslånga lärande.

Det går bra för Sverige. Den reguljära sysselsättningen beräknas öka med över 200 000 personer de närmaste åren. Ungefär 110 000 av dem beror på regeringens politik. Med fler människor i arbete minskar trycket på vuxenutbildningen och därmed också behovet av utbildningsplatser. Den förra regeringen gjorde samma bedömning. Platserna ökade under lågkonjunktur, och platserna minskade när tiderna blev bättre.

Inför år 2007 beslutade riksdagen därför om en minskning av det riktade statsbidraget till den kommunala vuxenutbildningen med 600 miljoner kronor. De resterande 1,2 miljarderna lades in i det generella bidraget till kommunerna. I gengäld har regeringen i budgetpropositionen för 2008 föreslagit en ökning av det generella statsbidraget med 1,9 miljarder kronor, utöver pris- och lönekomensation, för år 2008.

Med fler i arbete minskar utanförskapet. Arbetsmarknadsstyrelsen skriver i en ny rapport att sysselsättningen ökar för alla grupper på arbetsmarknaden, men mest ökar den för utrikes födda och allra mest för utomeuropeiskt födda. Totalt bedöms utanförskapet minska med 175 000 personer under de kommande åren.

Regeringens politik för fler jobb har alltså gett effekt. Industrin skriker efter arbetskraft. I budgetpropositionen för 2008 föreslår regeringen därför en satsning på de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Totalt vill regeringen öka anslaget med 400 miljoner kronor fram till år 2010. Det ökar tillgången till yrkesutbildningar för vuxna och förbättrar den samhällsekonomiska effektiviteten.

Avslutningsvis arbetar regeringen nu för att stärka vuxnas rätt till utbildning. Alla har i dag en rätt att få en utbildning som motsvarar grundskolan. Regeringen avser att utreda hur en liknande rätt till gymnasial vuxenutbildning skulle kunna utformas.

Anf. 36 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jan Björklund har fått fyra frågor om den kommunala vuxenutbildningen och varför regeringen har skurit ned anslagen till den kommunala vuxenutbildningen så att den nu minskar kraftigt i landet.

I sitt svar bekräftar Jan Björklund att regeringen har tagit bort en tredjedel av resurserna till den kommunala vuxenutbildningen. Det har omedelbart fått kraftiga konsekvenser för många människor i vårt land som har tvingats avbryta sin utbildning eller som inte ens kan komma in på en utbildning i fortsättningen.

Det finns i dag 12 000 färre utbildningsplatser än förra året i den kommunala vuxenutbildningen. Det bekräftas av all tillgänglig statistik.

Det är fyra konkreta frågor som jag har ställt till Jan Björklund. Jag kan bara konstatera att Jan Björklund inte får godkänt i sitt svar på någon av de fyra frågorna.

Jan Björklund har fått fyra frågor som han skulle kunna besvara var och en. Han har inte ens ansträngt sig för att försöka besvara de fyra frågorna. Man brukar få underkänt i den vanliga undervisningen om man inte ens försöker svara på frågorna. Så är det, Jan Björklund.

Min första fråga hade varit enkel att svara på. När jag har konstaterat att det är 12 000 färre människor i vårt land som får chans till kommunal vuxenutbildning har jag frågat: På vilket sätt kan det minska utanförskapet?

Jan Björklund kunde ha sagt: Nej, det minskar inte utanförskapet. Vi försöker minska utanförskapet på annat sätt. Men inte ens det försöker han svara. Det blir underkänt, Jan Björklund.

Min andra fråga var: På vilket sätt ökar det företagens möjligheter att få utbildad arbetskraft om man skär ned den kommunala vuxenutbildningen så kraftigt som Jan Björklund och alliansregeringen nu gör?

Jan Björklund svarar inte heller på den frågan. Det hade varit lätt att säga: Nej, det ökar naturligtvis inte företagens möjligheter att få arbetskraft när färre får studera. Vi försöker på annat sätt, vilket också var min fråga, se till att företagen får arbetskraft. Men Jan Björklund svarar inte så. Han svarar över huvud taget inte på frågan. Det blir underkänt för andra gången, Jan Björklund.

Min tredje fråga var: På vilket sätt är det samhällsekonomiskt effektivt att det är färre vuxna som får en chans till yrkesutbildning, inte minst i ett läge då arbetsmarknaden vill ha mer arbetskraft, just yrkesutbildad arbetskraft? Det anvisas då olika kategorier som är så kallade bristyrken.

Prot. 2007/08:21

2 november

Svar på
interpellationer

Jan Björklund anstränger sig inte heller här att svara på frågan. Det blir underkänt för tredje gången.

Min fjärde och sista fråga var mer ideologisk. På vilket sätt ökar individernas frihet när färre får chans till en andra möjlighet till utbildning? Man kanske inte fick den utbildning som man hade tänkt sig tidigare, kanske avbröt sina studier tidigare eller behöver efter en arbetslöshet komma igen på något vis och få en kommunal vuxenutbildning. Och så får man inte den möjligheten i fortsättningen. På vilket sätt ökar det individens frihet om antalet platser minskar?

Jan Björklund försöker inte ens svara på frågan. Svaret är alldeles uppenbart för de flesta. Individens frihet minskar om det finns färre utbildningsplatser. Det är dessutom inte bara färre utbildningsplatser. Den regering som Björklund är medlem i har minskat studiestödmöjligheterna och dragit in rader av de ekonomiska möjligheter som har funnits tidigare för just vuxenstuderande att studera. För fjärde gången blir det underkänt, Jan Björklund.

Jag tycker att det skulle vara påfrestande att vara utbildningsminister, få fyra frågor och lyckas få underkänt fyra gånger.

Anf. 37 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Bosse Ringholm låtsas att han kommer med ett stort avslöjande att vuxenutbildningen minskar med 12 000 platser från förra året till i år. Det är inget stort avslöjande. Det har vi sagt hela tiden. Det är klart att neddragningen minskar antalet platser med 10 000–15 000. Nu kan man konstatera att det blev ungefär 12 000. Så antalet platser har minskat från ungefär 90 000 till 80 000.

Komvux har inte upphört i Sverige som man kan tro när man lyssnar på Socialdemokraterna. Komvux är en mycket stor verksamhet. Vi har västvärldens mest ambitiösa vuxenutbildning också i år och kommande år.

Men när fler får jobb minskar utanförskapet, och då minskar trycket på komvux. Bosse Ringholm för något slags omvänd argumentation. Hur minskar utanförskapet genom att man minskar komvux? Det är korrekt. Något sådant samband finns inte. Sambandet är det motsatta. När utanförskapet minskar på grund av att fler får jobb behöver färre studera på komvux. Det är sambandet.

Jag har känt Bosse Ringholm i många år sedan vi var verksamma ihop i Stockholmspolitiken. Jag känner ingen som är en sådan kopia av Dr Jekyll och Mr Hyde som Bosse Ringholm. Det är en så otrolig skillnad på hur han beskriver saker beroende på om han själv är i regering eller i opposition.

Bosse Ringholm själv har världsrekord i nedskärningar i komvux. Det har aldrig skurits ned så mycket som när Bosse Ringholm var finansminister i Sverige. Det skars ned med 1,6 miljarder mellan 2001 och 2004, flera tiotusentals platser, långt mycket mer än det vi skär ned nu. Vårt parti röstade för de nedskärningarna då. Varför? Jo, därför att fler fick jobb. Alla de här frågorna kan Bosse Ringholm ställa till sig själv, varför han gjorde samma sak mellan 2001 och 2004. Men det gör han inte. På något sätt låtsas han nu som att det sambandet inte existerar.

Det är klart att vuxenutbildningens dimensionering måste bero på situationen på arbetsmarknaden. Om fler människor får jobb minskar

trycket. Grundskolan dimensioneras utifrån andra aspekter. Det är hur många barn som är födda. Alla ska gå där. Vi har skolplikt. Vuxenutbildningen måste dimensioneras efter situationen på arbetsmarknaden. När många är arbetslösa bör fler få möjlighet att studera. När fler får jobb ska vi inte binda fast människor i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller utbildningsinsatser. Då ska människor kunna strömma ut på arbetsmarknaden och få jobb. Det är det som de får. Det är därför trycket på vux minskar.

Några längre köer till vuxenutbildning finns inte i år jämfört med i fjol. Det vore intressant om Bosse Ringholm kunde peka ut några kommuner där det är så, eftersom han påstår att folk inte får utbildning. Köerna till vux är inte längre i år än tidigare år. Trycket på vux minskar när fler människor får jobb. Det är sanningen.

Det vore klädsamt, Bosse Ringholm, om det fanns någon konsekvens mellan vad du säger när du är i opposition och när du själv har regeringsansvar.

Anf. 38 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det finns ett gammalt svenskt ordspråk, Jan Björklund, som säger: Bättre fly än illa fäkta. Det stämmer ganska väl med din situation: Bättre fly än illa fäkta. När man inte har argument som håller gäller det att fly till något annat. Det är det som Jan Björklund nu gör.

Det är en realitet att den kommunala vuxenutbildningen kraftigt har minskat i omfattning. Det har varit en medveten strävan från den borgerliga regeringen. De har lyckats med det också. Det är säkerligen sant att på sina håll har antalet sökande minskat av det enkla skälet att regeringen inte bara har tagit bort platser genom minskade statsbidrag, regeringen har också försämrat de studiesociala förutsättningarna.

Om man säger till människor att de i stort sett själva får klara sin finansiering när de ska gå på den kommunala vuxenutbildningen är det klart att färre kommer att söka till den kommunala vuxenutbildningen. Eftersom ni har gjort kraftiga ingrepp i studiestödssystemen, avskaffat en del av de former som har funnits för vuxenstudiestöd, är det klart att söktrycket har minskat.

I Jan Björklunds hemkommun Stockholm finns det fortfarande ett väldigt stort söktryck, men det finns inte platser. Den borgerliga majoriteten i Stockholm har också skurit ned anslagen till kommunal vuxenutbildning, minskat antalet platser. Det ledde till en kraftig kritik som gjorde att Jan Björklunds efterträdare som skolborgarråd Lotta Edholm sade i Dagens Nyheter den 18 september att det ökade söktrycket på komvux i Stockholm – det är inte jag utan hon som säger det – har lett till att man nu ska ta tillbaka mer resurser. Hon säger också: ”Vi gjorde en felbedömning när vi trodde att vi kunde dra ner lika mycket som statsbidraget minskades med.”

Lotta Edholm är partivän till Jan Björklund och har drabbats av det nedskurna statliga stödet till vuxenutbildningen. Hon har insett att det var fel. Hon har insett att det är ett kraftigt söktryck i fortsättningen också. Hon säger att hon ska göra något åt situationen, men hon har fortfarande inte gjort något åt den. Man drog ned på pengarna kraftigt 2007 i den borgerliga budgeten i Stockholms stadshus. I den budget som nu present-

eras för 2008 finns inga nya pengar till den kommunala vuxenutbildningen.

Det är inte så konstigt om söktrycket på sina håll minskar, även om det inte har gjort det i Stockholm uppenbarligen, när regeringen försämrar förutsättningarna för studier, framför allt via studiestödet, på det sätt som man har gjort. Jag har ställt mina frågor mot bakgrund av att den här regeringen påstår sig vilja minska utanförskapet på många olika sätt och vis.

Jag har ställt fyra konkreta frågor till Jan Björklund och regeringen. På vilket sätt minskar utanförskapet om man minskar antalet utbildningsplatser i komvux? På vilket sätt får företagen möjlighet att få mer utbildad arbetskraft om det blir färre utbildningsplatser? På vilket sätt är det samhällsekonomiskt effektivt att man minskar den yrkesutbildning som finns, inte minst inom komvux? Och på vilket sätt skulle individernas frihet öka?

Nu erkänner Jan Björklund i sitt svar – han vill inte göra det i interpellationssvaret – att individernas frihet inte ökar. Det hade Jan Björklund kunnat säga från början: Tyvärr minskar individernas frihet genom det sätt som vi hanterar frågan.

Det är ett uttryck för att man här tycker att andra saker ska sättas före. Hellre en skattesänkning än att satsa på individernas möjligheter att få en andra chans till yrkesutbildning via den kommunala vuxenutbildningen.

Genomgående är det så i hela Jan Björklunds praktik. Det blir skattesänkningar men inga mer pengar till lärare, inga mer pengar till kommunal vuxenutbildning.

Anf. 39 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är intressant vad Bosse Ringholm utlämnar i sin argumentation. Bosse Ringholm skäller på regeringen för att studiefinansieringsmöjligheterna för vuxna har försämrats. Det är helt korrekt. Jag erkänner det. Vi tog bort rekryteringsstödet för vuxenutbildningen. Det är det stora som vi talar om. Det är helt korrekt. Jag har fått hur mycket skäll som helst för det av Socialdemokraterna. Men Bosse Ringholm glömde att tala om att i det budgetförslag som Socialdemokraterna lade fram för riksdagen för några veckor sedan föreslår inte heller Socialdemokraterna ett återinförande av rekryteringsstödet.

Det du står och skäller på mig för har ni själva accepterat. Ni återinför inte rekryteringsstödet i er budget. Varför gör ni inte det om det är ett exempel på klassamhälle, som Bosse Ringholm beskriver det? Varför återinför ni det inte?

Ni accepterar stora delar av våra skattesänkningar. Därför återinför ni inte rekryteringsstödet. Det är sanningen, Bosse Ringholm. Du kan i och för sig rösta på Vänsterpartiets budgetförslag om några veckor. De föreslår det som du argumenterar för nu. Men Socialdemokraterna gör det inte.

Frågan återstår, Bosse Ringholm: Varför var det rätt att genomföra tre gånger så stora nedskärningar på vuxenutbildningen mellan 2001 och 2003 medan bara en tredjedel av den nedskärning som ni gjorde då och vi gör nu är fel? Varför var det rätt att skära ned 1,6 miljarder på vuxenutbildning när du var finansminister? Varför var det rätt, medan det är fel

Anf. 40 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Den som lyssnar hör att Jan Björklund så fort som möjligt vill fly från de fyra frågor jag har ställt och som debatten ska handla om. Han vill helst inte stanna kvar i den diskussionen, för han har inga svar i sitt interpellationssvar. Och i det enda svar han nu har kompletterat med erkänner han att individens frihet inte ökar utan minskar när förutsättningarna för kommunal vuxenutbildning försämras.

Jan Björklund vill inte diskutera sin politik och det regeringen nu håller på med. Han vill diskutera vad som hände i går, i förrgår och ännu längre tillbaka i tiden. Jag kan bara konstatera att Socialdemokraterna både i dag och tidigare har haft mycket mer omfattande resurser totalt sett för vuxnas utbildning. Det har handlat om kommunal vuxenutbildning, folkbildning och arbetsmarknadsutbildning. Det har handlat om en rad olika möjligheter där vi i olika projekt, inte minst knutet till arbetsmarknaden, har gett människor möjlighet till fortsatt utbildning, exempelvis alla dessa fantastiska människor som jobbar i hemtjänsten, den kommunala äldreomsorgen och i annan typ av äldreomsorg. Där har vi gjort jätteinsatser de senaste åren. Vi har också gjort stora insatser på lärarsidan med 15 000 nya lärare. Men Jan Björklund har sagt nej varenda gång vi har föreslagit pengar till kommunerna för att anställa fler lärare.

Så kan vi hålla på och diskutera historien, Jan Björklund, men i dagsläget handlar det inte om det. Vi har från socialdemokratiskt håll dokumenterat att vi har gjort mycket större satsningar än de borgerliga på hela utbildningsområdet under en lång rad av år. Mina fyra frågor handlar om fyra konkreta områden. Har Jan Björklund dragit någon lärdom av de kraftigt neddragna resurserna i kommunal vuxenutbildning? Jan Björklunds efterföljare i Stockholms stadshus har uppenbarligen dragit en lärdom av att de drog ned för mycket där, men hon har inte lyckats dra slutsatsen att de ska återföra några pengar.

Här står en utbildningsminister som har fått fyra frågor och inte kunnat svara på en enda. Det är väl ändå lite pinsamt att bli underkänd i en så enkel examen.

Anf. 41 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är fascinerande att Bosse Ringholm kan anklaga mig för att fly från frågan när jag jämför den här frågeställningen med utvecklingen under några år. Självt flyr han i väg till folkbildningsinsatser och allt vad det är. Sanningen är den att svensk folkbildning aldrig någonsin har fått så mycket i ekonomiskt anslag av staten som i år. Inte någon gång när Bosse Ringholm var ansvarig fick folkbildningen tillnärmelsevis det anslag man får i år.

Sverige måste alltid ha en mycket ambitiös vuxenutbildning. Där är jag, Bosse Ringholm och riksdagen överens. Vi har i Sverige världens mest ambitiösa vuxenutbildning och det även nu, trots att det på Bosse Ringholm låter som om det inte längre finns någon vuxenutbildning efter regeringsskiftet. På marginalen måste dock antalet platser inom vuxenutbildningen påverkas av arbetsmarknadssituationen. Väldigt många män-

niskor kommer att få jobb under de kommande åren. Något färre skulle få det om Bosse Ringholms budgetmotion hade röstats igenom. Väldigt många människor får jobb under kommande år, och det gör att trycket på vuxenutbildningen minskar.

Även i Stockholm är situationen sådan att trycket minskar. Det minskade inte riktigt lika mycket som Utbildningsförvaltningen i Stockholm hade beräknat, men försök inte inbilla någon att antalet sökande till vuxenutbildning i Stockholm skulle vara större i år än tidigare år! Det är det inte. Men det är något större än vad man hade beräknat, och därför justerar man nu i Stockholm antalet platser. Det finns förstås lokala och regionala variationer, men i grova drag minskar trycket på vuxenutbildning i goda tider och ökar i dåliga tider.

Jag har sagt det flera gånger: Skulle arbetslösheten öka igen är det klart att jag kommer att föreslå ökade anslag till vuxenutbildningen. Men jag kan konstatera att när Bosse Ringholm är ansvarig i regeringen är det rätt att skära ned på vuxenutbildningen i högkonjunktur. När Jan Björklund är ansvarig är det enligt Socialdemokraternas synsätt fel. Det är ytterst märkligt och inkonsistent.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Redogörelse
2007/08:JO1 till konstitutionsutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna redogörelse.

Motioner
2007/08:Sk1–Sk5 till skatteutskottet
2007/08:Fö6–Fö9 till försvarsutskottet
2007/08:A1 och A2 till arbetsmarknadsutskottet

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Motioner
med anledning av prop. 2007/08:12 Vissa kapitalskattefrågor
2007/08:Sk6 av Marie Engström m.fl. (v)

med anledning av prop. 2007/08:13 Skattelättnader för förmån av hushållstjänster
2007/08:Sk7 av Marie Engström m.fl. (v)
2007/08:Sk8 av Lars Johansson m.fl. (s)
2007/08:Sk9 av Helena Leander m.fl. (mp)

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 2 november

2007/08:102 Åtgärder mot sämre kvalitet i förskolan

av *Peter Hultqvist* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:103 Förutsättningar för utveckling av den finansiella samordningen

av *Kurt Kvarnström* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:104 Kvalitet och kompetens i förskolan

av *Peter Hultqvist* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:105 Civilt test- och övningscentrum i Arvidsjaur

av *Maria Stenberg* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:106 Minister för förskolan

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:107 Invandrarbarn och svenska språket

av *Peter Hultqvist* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2007/08:108 Regelverket för så kallade fyrhjulingar

av *Katarina Köhler* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:109 Den så kallade kvalitetsförstärkningen på Högskolan Dalarna

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 november.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 november

2007/08:214 Språk- och solresor och alkohol till minderåriga

av *Birgitta Eriksson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:215 Mammografin

av *Carin Runeson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:216 Finansiering av prematur förlossning utomlands
av *Margareta Cederfelt* (m)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:217 Ökad öppenhet och offentlighet inom EU
av *Margareta Cederfelt* (m)
till statsrådet Cecilia Malmström (fp)

2007/08:218 FN och Burma
av *Holger Gustafsson* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 2 november

2007/08:219 Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
av *Désirée Pethrus Engström* (kd)
till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:220 Diskriminering vid insemination
av *Ulf Holm* (mp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:221 Bättre förutsättningar för medicinsk evakuering i internationella insatser
av *Åsa Lindestam* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 november.

12 § Kammaren åtskildes kl. 11.14.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 7 § anf. 36 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Ny riksdagsledamot	1
2 § Ledighet	1
3 § Svar på interpellation 2007/08:62 om	
Bostadskreditnämndens glesbygdsförslag	1
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	1
Anf. 2 EGON FRID (v)	2
Anf. 3 ANTI AVSAN (m)	3
Anf. 4 Statsrådet MATS ODELL (kd)	4
Anf. 5 EGON FRID (v)	5
Anf. 6 ANTI AVSAN (m)	5
Anf. 7 Statsrådet MATS ODELL (kd)	6
Anf. 8 EGON FRID (v)	6
Anf. 9 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
4 § Svar på interpellation 2007/08:64 om minskat	
bostadsbyggande	7
Anf. 10 Statsrådet MATS ODELL (kd)	7
Anf. 11 EGON FRID (v)	9
Anf. 12 ANTI AVSAN (m)	9
Anf. 13 GUNNAR ANDRÉN (fp)	10
Anf. 14 Statsrådet MATS ODELL (kd)	11
Anf. 15 EGON FRID (v)	12
Anf. 16 ANTI AVSAN (m)	13
Anf. 17 GUNNAR ANDRÉN (fp)	14
Anf. 18 Statsrådet MATS ODELL (kd)	14
Anf. 19 EGON FRID (v)	15
Anf. 20 Statsrådet MATS ODELL (kd)	15
5 § Svar på interpellation 2007/08:52 om förmögenhet och	
bidrag	16
Anf. 21 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	16
Anf. 22 LARS JOHANSSON (s)	17
Anf. 23 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	18
Anf. 24 LARS JOHANSSON (s)	18
Anf. 25 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	19
Anf. 26 LARS JOHANSSON (s)	20
Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	21
6 § Svar på interpellation 2007/08:48 om bättre äldreomsorg	
för döva, dövblinda och hörselskadade	21
Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	21
Anf. 29 EVA OLOFSSON (v)	22
Anf. 30 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	23
Anf. 31 EVA OLOFSSON (v)	24
Anf. 32 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	25
Anf. 33 EVA OLOFSSON (v)	27
Anf. 34 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	27
7 § Svar på interpellation 2007/08:71 om komvux	28

Anf. 35	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	28
Anf. 36	BOSSE RINGHOLM (s).....	29
Anf. 37	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	30
Anf. 38	BOSSE RINGHOLM (s).....	31
Anf. 39	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	32
Anf. 40	BOSSE RINGHOLM (s).....	33
Anf. 41	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	33
8 §	Hänvisning av ärenden till utskott	34
9 §	Bordläggning.....	34
10 §	Anmälan om interpellationer	35
11 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
12 §	Kammaren åtskildes kl. 11.14.	36

